

panorama

inforegio

31

Efterår 2009

Klimaaændringer –

regionale svar

da

LEDER

Dirk Ahner

3

OVERBLIK

Klimaændringer – reducere emissioner i dag, tilpasning til i morgen

4-7

8-11

INTERVIEW

Jeremy Rifkin – Chitra Nadarajah – Alain Hubert – Juergen Kropp

12-13

GENERELT

Güssing: Hvor drømme betaler sig

14-16

PÅ STEDET

La Réunion en ø med en mission

17

PROBLEMLØSNING

EFRU-ændringer – Sætte gang i energiinvesteringer i bygninger

18-19

FÆLLES STÅSTED

Handle sammen på klimaændringer

20

FIND UD AF MERE

21

REGIO HAR BETYDNING

En ny Kommissær for Regionalpolitik – introduktion af Dr. Pawel Samecki

22-23

ET KIG IND I VORE PROJEKTER

Popakademie, Mannheim – centret for Nanohealth

24-25

NETWORKING

Kommunikation – godt for planeten

26

FORRIGE NUMMER, NÆSTE NUMMER

27

KALENDERDATOER

28

BLIV HØRT

Billeder (sider):

Omslag: Istockphoto

Sider 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19, 24, 25: © EC

Sider 5, 10, 24, 25, 26: © Istockphoto

Side 9: © Rebecca McDonnell

Side 10: © International Polar Foundation, R. Robert

Side 11: © Juergen Kropp

Side 12: © EEE GmbH

Side 18: © JCR

Side 22: © HorstHamann / Popakademie

Side 23: © CNH

Redaktør: Raphaël Goulet, Europa-Kommissionen, GD Regionalpolitik

Dette magasin er udgivet på tryk på genbrugspapir på engelsk, fransk og tysk

Det er til rådighed online på 21 sprog på http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_da.htm

Denne publikation gengiver forfatterens holdninger, som ikke nødvendigvis sammenfaldende med Europa-Kommissionens.

Klimaændringer – universel påvirkning, regionale effekter

Den vigtigste udfordring vores planet står over for i dag er påvirkningen fra klimaændringer – en global trussel med mange forskellige ansigter. Fra oversvømmelse til tørke rammer måden vi bliver berørt af ændringerne på os i dag, og de der vil påvirke os i morgen, varierer afhængig af hvilken region vi lever i. Og det er på regionalt niveau at vi er nødt til at takle klimaændringernes påvirkninger. Mens regeringerne samles i København til den 15. FN klimakonference for at lave aftaler om at nedskære emissioner, arbejder regionerne nu på hvordan man kan hjælpe folk med at tilpasse sig de uundgåelige forandringer der kommer.

Som økonom og politisk rådgiver om klimaændringer forklarer, Jeremy Rifkin, at regional udvikling er afgørende i denne sammenhæng fordi det er her at pengene bliver brugt. Vi interviewer Rifkin for at høre mere om hans ideer til hvad der er brug for at gøre for at bremse udledningen af forurenende stoffer og hvordan den tredje industrielle revolution baseret på en fordelt og ikke en centraliseret kraftgenerering, har brug for at komme i gang hvis vi skal have en chance for at holde emissionerne nede på et sikkert niveau.

En andet emne, der bliver undersøgt i dette nummer af Panorama, er de nylige ændringer til Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, som nu kan støtte energieffektive bygninger til boligformål. Hvis medlemsstaterne vælger det, kan der frigøres op til € 8 milliarder til at fremme dette livsvigtige mål.

Påvirkningerne fra de stigende globale temperaturer er hos os nu. Som vejrmønstrene bliver mere ekstreme og folkesundheden bærer brodden af varmebølgerne og fremkommende sygdomme, er det regionalpolitikken der er fleksibel nok til at støtte de europæere som står over for udfordringen med at tilpasse sig en situation under stadig udvikling.

Dirk Ahner

Generaldirektør, Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Regionalpolitik

” ...det er på regionalt niveau at vi er nødt til at takle klimaændringernes påvirkninger ”

KLIMAFORANDRING – REDUKTION AF EMISSIONER I DAG, TILPASNING TIL I MORGEN

62 % af de adspurgte europæere mener at klimaændringer er det vigtigste problem verden står over for i dag, en trussel som Regionalpolitik og Europa-Kommissionen som helhed, tager lige så alvorligt. EU er ved at få en lang række foranstaltninger på plads til at opbygge modstandsdygtighed over for klimaændringernes virkninger og reducere emissionsniveauerne.

Panorama undersøger disse og ser på klimaændringernes implikationer og hvordan politik og lokal handling kan kombineres for at klare virkningerne af de emissioner der allerede er frigjort, og hvordan man kan reducere fremtidige niveauer.

Energi for forandring

Vi er ved en korsvej hvor retningen "vi gør som vi plejer" simpelthen ikke er en mulighed. Vejen frem involverer en total gentænkning af hvordan vi finder, bruger og bevarer energi og naturlige ressourcer – nøglefaktorer til at nedsætte klimaændringernes hastighed og til at bidrage til en mere bæredygtig vækst.

Denne radikale genvurdering kan også give EU midler til at løfte sig selv ud af den økonomiske nedgang, ved at styrke det der er begyndt at se ud som den tredje industrielle revolution – den hastige udvikling af et helt nyt energisystem.

Ekspert anbefaler et massivt skift mod en lavemissionsøkonomi: rene elektricitetssystemer, meget lavere energiforbrug og, større anvendelse af vedvarende energikilder, også til at forsyne transportsystemer. Så spørgsmålet er, hvordan kan EU vende udfordringen fra klimaændringer til en mulighed?

Ren energi – få nyt liv i økonomien

Bestræbelserne mod vedvarende energikilder i Europa har allerede i dag skabt mere end 300 000 arbejdspladser i sektoren. Til at klare den økonomiske nedtur opmuntrer EU sine medlemmer til at investere mere i energieffektivitet, ren teknologi, ren transport, energiforbindelser og bredbåndsnetværk.

Ud af den finansiering der bevilliges under samhørighedspolitik er mere end 65 % (€ 230 milliarder) øremærket til investering i fire prioritetsområder: mennesker (arbejdspladser), virksomheder, infrastruktur og energi, forskning og innovation. Dette fokus er afgørende da disse prioriteter vil bidrage til en hurtigere genopbygning, forbedre konkurrenceevnen og hjælpe unionen med at tilpasse sig til en lavemissionsøkonomi.

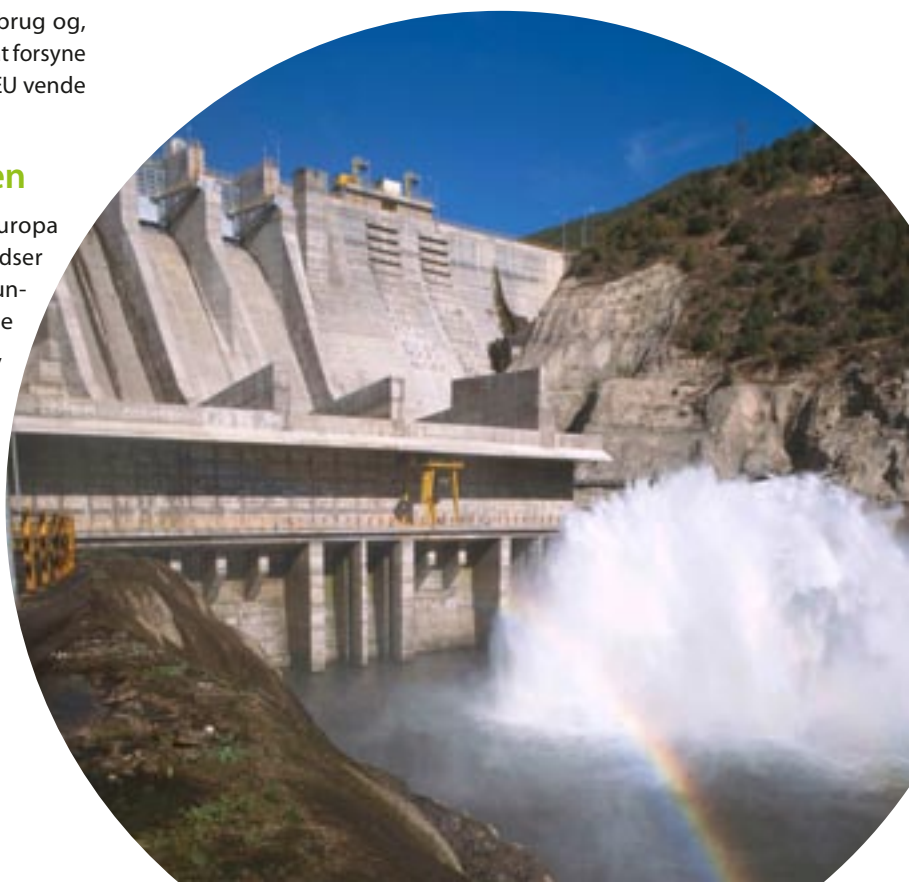
Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) blev i maj i år ændret til at udvide sine muligheder for støtte til energiinvesteringer i bygninger. Den inkluderer nu investeringer i energieffektivitet og genanvendelse i byggesektoren for alle lande i EU. Dette kan beløbe sig til 4 % af den samlede EFRU-bevilling, hvilket betyder at op til € 8 milliarder kan blive målrettet mod energieffektivitet og genanvendelse i boligsektoren, hvis medlemsstaterne vælger at omfordele midler til disse prioriteter. (Se side 17 for yderligere information)

Det er klart at vedvarende energikilder, smarte elektricitetsnet, elektriske og hydrogendrevne biler, batteriteknologi og energieffektive produkter og tjenester vil være sektorernes vækst i de næste få artier.

EU forrest i dette frembrydende marked

EU er godt placeret til fuldt ud at udnytte dette skift, da man allerede har været aktiv med at installere vedvarende energi. Den er hjemsted for verdenslederne inden for vedvarende energi og er nødt til at bruge sit forspring som et springbrædt til lavemissionsteknologi og yderligere effektivitet. Nøglefaktoren til at realisere dette mål er forskning.

En nylig strategisk teknologiplan vil arbejde for at koordinere bevillinger og forskning inden for området for at maksimere dets potentiale. Offentlige bestræbelser, den europæiske industri og forskere er allerede ved at blive bragt sammen under

seks europæiske industrielle initiativer: vind, sol, bioenergi, CO₂-opsamling og lagring, smarte elektricitetsnet og fissionsenergi.

Tilskyndelsen til energieffektivitet og optagelse af grønne produkter er et af de centrale mål i den europæiske genopretningsplan, der præsenterer EU's svar på den økonomiske krise, som fører os til en kreativ, vidensbaseret økonomi.

Samhørighedspolitik investerer € 105 milliarder i:

Samhørighedspolitik investerer € 105 milliarder i:

- forskning, teknologi og øko-innovation, der omfatter bevillinger til SMV'er (€ 3 milliarder)
- lavemissionsøkonomi, investering i bæredygtig transport og energy (€ 48 milliarder)
- og til at hjælpe alle EU lande med at overholde miljølovgivningen (€ 54 milliarder, af hvilke € 28 milliarder vil blive anvendt til affalds og vandforvaltning).

Energiforsyninger til et nyt århundrede

Vi behøver ikke at være låst fast til den afhængighed af den energi, der forsyndede os i fortiden. Byen **Kistelek** i Ungarn modtog næsten € 1,6 millioner (2004–06) fra de regionale udviklingsfonde til at udnytte **geotermisk energi**. Som er resultat heraf bliver 8 offentlige institutioner forsynet med geotermisk energi til en pris der er billigere end gasforsyningen, og så kan projektet også tjene som et godt eksempel for andre lokale forvaltninger der overvejer installeringen af lignende systemer.

Driften af systemet kræver ikke meget overvågning, og det har været muligt at erstatte den forældede gasopvarmning med en billigere, miljøvenlig teknologi og medførte besparelser på ca. 10 % til at sikre varmforsyningen for de involverede institutioner, samtidig med at forurenede emissioner er blevet reduceret.

I **Brandenburg**, Tyskland, afsatte regionale bevillinger næsten €8 millioner til at bygge en fabrik for **Odersun**, en virksomhed der laver **solceller** og leverede dem der forsyndede Beijing's Olympiske Park. Virksomheden specialiserer sig i tyndfilms solceller på kobberbånd. Den frihed til design og anvendelse dette giver mulighed for, har gjort det muligt at anvende solcelleenergi mere bredt, og på den måde muliggjort flere anvendelser af solenergi.

Tilpasning til klimaændringer

Selv om der er politik og bevillinger på plads til at nedsætte omfanget af drivhusgasemissioner, så er der allerede blevet udledt nok til at have en betydelig indvirkning på vores klima. Kommissionen præsenterede i april 2009 en hvidbog om tilpasning til klimaændringer for at understrege vejen frem til at reducere EU's sårbarhed over for klimaændringenes virkninger. Da mange af virkningerne vil være afhængig af den lokale geografi, er tilpasningsforanstaltninger nødt til at blive foretaget nationalt eller regionalt.

De mest sårbare regioner i EU er i Sydeuropa, Middelhavsområdet, nogle af regionerne ved EU's ydre grænser og Arktis. Floddale, gletchere, øer og kystområder må også overkomme særlige problemer.

Mennesker og organisationer, der normalt ikke ville arbejde sammen, bliver bragt sammen af regionalpolitiske bevillinger, hvilket resulterer i grænseoverskridende, transnationalt og interregionalt samarbejde. Oversvømmelser, skovbrande og andre katastrofer fremkaldt af klimaændringer standser ikke ved grænser. Det er her at regionalpolitikken især bringer øget værdi.

Forstå hvordan klimaændringer forudsiges

Ordentlig information om den sandsynlige effekt af ekstreme vejrbegebenheder er afgørende hvis vi skal kunne forberede os til deres konsekvenser. Heldigvis bliver forskningen stadig mere sofistikeret. Her er en forklaring på de tre scenarier der oftest henvises til:

- A1-scenariet er et hvor vi følger "vi gør som vi plejer" tilgangen og fortsætter med at fokusere på hastig innovation og stor omsætning af kapital med lille hensyn til bæredygtighed – det er værste tilfælde scenariet.
- B2-scenariet er det modsatte. Det ville være tilfældet hvis vi omsætter de bekymringer vi taler om til handling og faktisk bliver en lavemissions, bæredygtig kultur – bedste tilfælde scenariet.
- A2-scenariet er den det meste af europæisk forskning anvender, en verden hvor vi stadig fokuserer på fri handel, men arbejder på at blive bæredygtige – det er holde os på midten scenariet

Intet andet valg end tilpasning

Ved begyndelsen af det 21. århundrede ser vi, for første gang, at den måde vi anvender jordens ressourcer på har en grundlæggende, negativ effekt på planetens fysiske cyklus – vand, kvælstof, ilt cyklusser og, først og fremmest, kulstofcyklussen bliver påvirket af de 6 milliarder mennesker som planeten huser i dag.

Klimaændringer vil påvirke os alle, og også de arter, vi deler planeten med. Her er blot tre af de centrale områder som vil blive dramatisk påvirket af klimaændringer, og hvad EU og Regionalpolitikken gør for at hjælpe europæerne med at tilpasse sig disse effekter:

VAND

Klimaændringer forudses at føre til store forandringer i tilgængeligt vand i Europa med stigende vandmangel i Sydeuropa og en stor risiko for oversvømmelser på det meste af kontinentet.

Mindst 11 % af den europæiske befolkning og 17 % af dets territorie er blevet påvirket af vandmangel til dato. Nylige trends viser en betydelig stigning i vandmangel udover Europa.

Siden 1998 har oversvømmelser i Europa forårsaget ca. 700 dødsfald, flytning af ca. en halv million mennesker og mindst € 25 milliarder i forsikrede økonomiske tab. De økonomiske omkostninger ved kystoversvømmelser er anslået til € 18 milliarder ved et scenarie på en stigning af havniveauet på 50 cm, men tilpasning kunne reducere ødelæggelserne drastisk, til € 1 milliard om året.

Tilpasningsstrategier vil afhænge af udstrækningen af national og europæisk vandlovgivning sideløbende med måder hvorpå vandforvaltning kan integreres i andre politikområder såsom de der styrer landbrug og energi. Der må indbygges kortsigtede foranstaltninger i al vand og fysisk planlægningspolitik og EU vil støtte udvekslingen af information, incitamenter til den private sektor og offentlige investeringer.

Et eksempel på hvordan regional finansiering udgør en virkelig forskel på stedet er Donau oversvømmelsesrisiko "transnationalt

samarbejde" projektet, der er en del af det "Europæiske Territoriale Samarbejds" program for det Sydøstlige Europa (SØE). Dette bringer forskere, offentligt ansatte, NGO'er og andre interesserede sammen for at udvikle et system for oversvømmelsesrisikokort for flodsengene og er et tydeligt eksempel på hvordan regionale bevillinger kan opmuntre internationalt samarbejde. Ud af et samlet budget på € 6,5 milliarder, kommer € 5.1 milliarder som et EFRU-bidrag.

FOLKESUNDHED

Klimaændringernes effekt på fokesundheden er omfattende. Der er flere faktorer der spiller ind, som alle bliver forværret af den demografiske trend mod en aldrende befolkning.

Først varmerelaterede dødsfald. Hvis temperaturen stiger med 2° C ville vi kunne se en 2-3 gange stigning i dødsfald i byområder. Hvis vi fortsætter med at holde fast ved fri handel men er noget opmærksom på bæredygtighed, så ville vi kunne iagttage en stigning i varmerelaterede dødsfald på 100 000 pr. år i 2100. Hvis vi indberegner faldet i kulderelaterede dødsfald ville nettoeffekten være mere end 86 000 dødsfald pr. år.

Den anden faktor er vandtilgængelighed og kvalitet. Antallet af personer der er berørt af vandstress kunne i 2070 være på fra 16 til 44 millioner.

Den tredje er stigningen i sygdomme i forbindelse med mad og dyr som sygdomsbærere i tidligere upåvirkede regioner – sygdomme, der normalt forbindes med Nordafrikas varmere klima eller de sydlige dele af Europa, flytter sig nu. De første registrerbare forandringer i den menneskelige sundhed kan meget vel være begrundet i ændringer af geografisk karakter (bredde og højde) og sæsonkarakteren af visse smitsomme sygdomme – herunder vektorbårne sygdomme såsom malaria og denguefeber, og madbårne sygdomme (f. eks. salmonellose) der normalt er på sit højeste i de varmere måneder.

Og til sidst, kvaliteten af sundhedsvæsenets infrastruktur, der er meget ubalanceret ud over EU. Middelhavseuropa har det færreste antal hospitalsenge pr. 2 000 indbyggere, og dog vil det være det mest udsatte for sundhedsrisici forbundet med klimaændringer.

SKOVBRANDE

I somrene 2003 og 2004 led Spanien, Portugal, Frankrig, Italien og Grækenland alle fra massive udbrud af skovbrande. Årsagerne til den øgede risiko er en kompleks matrix af planløs spredning af bebyggelse på åbent land, dårligt kontrolleret udvikling af landdistrikter, dårligt forvaltede skove, og flere besøgende til følsomme områder.

Hvis du indberegner klimaændringerne og deres effekt – varmere, mere tørre måneder – bliver det tydeligt at tilpasningsstrategier, der omfatter styrkelse af regionens biodiversitet, er livsvigtige.

Tilpasning til skovbrandenes trussel omfatter behovet for bevidstgørelse af offentligheden. Et projekt der gik i gang med at informere offentligheden samt undersøge på hvilke måder politik kan bekæmpe brandtruslen var projektet med det meget passende navn INCENDI.

Hvad er vi oppe imod?

Modelberegninger viser at den årlige gennemsnitstemperatur i Europa sandsynligvis vil stige mere end den globale gennemsnitstemperatur. Den gennemsnitlige årstemperatur i Europa vil frem til udgangen af dette århundrede, ifølge beregningerne, stige med 2,5-5,5 °C ved A2- scenariet, og 1-4 °C for B2- scenariet. Nogle regioner vil kunne opleve lavere eller højere temperaturstigninger end gennemsnittet.

For A2- scenariet, vil temperaturstigningen i nogle regioner i Europa kunne være så lav som 2 °C eller endda højere end 7 °C i scenarierne. Sydeuropa vil blive mest påvirket, med konstante temperaturstigninger mellem 3 °C og mere end 7 °C, med endnu større opvarmning om sommeren. Nordeuropa vil opleve temperaturstigninger på mindre end 2 °C og op til 4 °C, afhængigt af scenariet i regionen, hvor hovedsagelig vintrene vil blive mindre kolde. Temperaturekstremer vil falde om vinteren, men vil stige om sommeren.

Idet det nød godt af mere end € 4 millioner fra regional udviklingsbistand, bragte INCENDI højriskregioner fra Euro-Medområdet sammen for at støtte eksperimenteringen med og forbedringen af regionalpolitik med hensyn til skovbrande, og for at organisere grundlaget for en fremtidig politik på Middelhavs niveau.

Mange europæiske grænseregioner er blevet enige om grænseoverskridende beredskabsplaner og om at dele dyrt brandbekæmpelses og redningsudstyr i tilfælde af skovbrande og oversvømmelser. INTERREG og Det Europæiske Territoriale Samarbejde programmerne har spillet en vigtig katalytisk rolle i denne proces.

EU arbejder for at nedbringe emissioner

Mens ve er nødt til at forholde os til virkningerne fra tidligere emissioner, er imperativet nu at reducere de nuværende niveauer. Udledningsniveauet er nøglen til at afbøde global opvarmning og reducere virkningerne af de kriser der er beskrevet ovenfor.

Klima- og energipakken demonstrerer EU's forpligtelse til at fastlægge ambitiøse mål for reduktionen af drivhusgasemissioner. Pakken, som man blev enige om i december 2008, ser EU underskrive en reduction af sine drivhusgasemissioner med 20 % i forhold til 1990 niveauerne; en forøgelse af energien fra vedvarende energi fra 8 % i dag, til 20 % og en forbedring af energieffektivitetsniveauerne med 20 %, hvilket betyder en reduktion af forbruget på 13 % sammenlignet med 2006 – al dette i 2020.

Centralt i aftalen er erkendelsen af at energi og klimaændringspolitik bør gå hånd i hånd. Aftalen understregede behovet for "besluttsom og umiddelbar handling" i forbindelse med klimaændringer og

understreger "det livsvigtige i at nå det strategiske mål om at begrænse den globale gennemsnitstemperaturstigning til ikke at være højere end 2° C over førindustrielle niveauer".

Den tilgang der skal følges mellem 2012 og 2020, i forhold til emissioner, er blevet tydeliggjort af et nyt forslag der gør handelsprogrammet, hvor industrien skal opnå kreditter til at udlede CO₂, mere robust og gennemsigtigt. Arbejdende sideløbende med dette er det nye **Vedvarende energi direktiv** som indeholder forpligtelser vedrørende anvendelsen af 20 % vedvarende energi i EU's energiblanding og 10 % af transportbrændstof fra biobrændstof i 2020, lovligt bindende.

Hvad gøres der lokalt

Mens politiske beslutningstagere viser vejen med at fastsætte mål, identificere hvordan de kan nås og finansierer forandring, vil det medføre end fundamental ændring af livsstil for virkelig at nå de reduktioner vi har brug for.

Mennesker over alt i Europa er ved at vågne op til behovet for at handle nu. Byplanlæggere skaber "grønne byer" der belønnes af den Europæiske Grønne By pris. Stockholm, der vil være fri af fossil brændsel i 2050, og Hamborg, der vil reducere sine emissioner med 80 % også i 2050, er begge stolte vindere.

I det østlige England løber temaet om "lavemissionsøkonomisk vækst" gennem hele regionens konkurrenceevne og beskæftigelsesprogram. Regionen anerkender programmet potentiale til at komme forrest med design og innovation. Det dækker udviklingen af nye måder at besvare imperativet om mindre emissioner, fra lavemissionsinitiativer til stimuleringen af ren teknologi og vedvarende energi. Der er blevet investere € 73 millioner i deres program fra regionale fonde.

Borgmesteraftalen ønsker at gå ud over de ambitiøse mål, der er fastsat i energipakken. 80 % af befolkningen bor i byer og det er her at op til 80 % af energien forbruges. Idet de mener at lokale myndigheder har en central rolle at spille i at afbøde klimaændringerne, skaber borgmesteraftalen konkrete banebrydende projekter der får byer til at reducere emissioner gennem forbedret energieffektivitet og renere energiproduktion og anvendelse.

Byer der vil deltage, accepterer kravet om at blive kontrolleret og om at tilbered rapportere til deres kollegaer om deres fremskridt. Fra Argentina til Ukraine, arbejder offentlige byorganer med at forandre måden deres borgere lever på.

JEREMY RIFKIN

Rådgiver for EU og Leder af det globale rundbord for erhvervsledere om "Den tredje industrielle revolution".

Jeremy Rifkin er rådgiver for EU og underviser i Lederuddannelsesprogrammet på Whartonskolen. Rifkin er formand for det globale rundbord for erhvervsledere om "Den tredje industrielle revolution". Rundbordet for erhvervsledere består af 100 erhvervsledere fra førende nordamerikanske og europæiske globale selskaber der har forpligtet sig til at få gang i den tredje industrielle revolutions fire søjler for at adressere den trefoldige udfordring den globale økonomiske genopretning, energisikkerhed og klimaændringer.

"Tænk globalt, handl lokalt": hvilke strategiske ændringer er offentlige myndigheder nødt til at fremme for at sikre en mere bæredygtig udvikling i en verden med begrænsede ressourcer?

Sætningen "Tænk globalt, handl lokalt" har aldrig været mere relevant. Vi står over for tre udfordringer uden fortilfælde: den anden industrielle revolution, som væres økonomi hviler på bryder sammen; vi er ved solnedgangen af den fossile brændstofalder og den reelle virkning af klimaændringernes landbrugseffekt betyder at vi har en milliard mennesker der sulter. Kreditkrisen er kun en indikator for at den nuværende økonomiske model ikke er bæredygtig. Hvis vi havde behov for flere beviser, så se bare hvad der sker når prisen på olie overstiger \$ 147 pr. tønde, så lukker hele økonomien. Vi er nødt til at have en ny økonomisk vision og plan der er stærk nok til at adressere denne trefoldige trussel.

EU forpligter sig til ambitiøse nedskæringsmål på 400-450 dele per million i volumen (ppmv) i troen på at ved at gøre det, sammen med resten af verden, vil temperaturstigningerne blive ca 2° C. Men nye data viser at dette er vel optimistisk og at stigningen faktisk mere sandsynligt vil nå 6° C hvilket betyder vor arts ophør i næste århundrede.

Den største kilde til CO₂-emissioner er bygninger. Det er vi nødt til at ændre – alle bygninger må blive deres egne kraftgeneratorer. Hver kvadratmeter på denne planet tilbyder en eller anden vedvarende energikilde: sol, vind, geotermisk, varme fra affald, tidevand, hydroelektrisk kraft for blot at nævne nogle. Og vi har nu teknologien til at lagre overskuddet så vi kan holde forsyningerne konstante og vi har eksemplet på et fordelingsnetværkssystem i den måde vi anvender internettet og de computere der er forbundet til det. Der er ikke længere nogle hindringer for et totalt fordelt system.

Du får revolutioner når du konvergerer nye energiformer med nye kommunikationsformer: skrivning blev udviklet da vi blev landbrugere, da vi opdagede dampen begyndte vi at trykke, da vi overgik til centraliserede energikilder i form af fossilt brændstof og uranium overgik vi til centraliserede kommunikationsformer

med store telekommunikationsgiganter bag vore telefoner og faxmaskiner. Men nu har vi internettet og folk kan virkelig tænke globalt og handle lokalt. En milliard mennesker handler lokalt når de kontakter venner på den anden side af kloden. Så det vi ser nu er distribueret energi der udvikler sig parallelt med distribueret kommunikation – den tredje industrielle revolution og den eneste vej ud af den situation vi befinder os i.

Hvis du kunne lave en overordnet forandring i den måde vi arbejder på for tiden, hvad ville det så være?

En ting der må gøres øjeblikkeligt er at geare offentlige midler med private virksomheders for at skabe en ny økonomisk vision – en sammenhængende plan der etablerer en ny økonomisk infrastruktur som skal distribuere energi.

Der er mange iværksættermuligheder. Mange jobs venter på at blive skabt i opførelsen af nye bygninger, i hydrogene opbevaringsværker, i udviklingen af nye netværkssystemer til det 21. århundrede. Og transporten forbindes med dette via større bilfabrikanter der forhandler aftaler med elektricitetsleverandører i tiden op til 2014 hvor vi vil se de første elektriske biler komme på markedet. Sæt den til hjemme, oplad den fra energien som din bygning har produceret og du kan tage af sted. Og til sidst anvend den overskudsenergi, som andre bygninger har skabt på din rute. Smart distribution, lokal produktion. Summen af milliarder af små generatorer der bidrager til et decentraliseret netværkssystem producerer meget mere kraft end de smuldrende gamle kraftværker som bringer os på kanten af udryddelse.

Og den udviklende verden kan for en gangs skyld blive en virkelig vinder, for solenergien er ofte lige ved hånden og 30 % er ikke på noget net så der er ikke nogen genopfindelse. De er bedst placerede til at tage ny, ren teknologi til sig ved at bruge nord/syd partnerskaber.

Kan vi nå at gøre det?

Jeg ved ikke om vi vil være hurtige nok. Vi har brug for en ændring af menneskelig bevidsthed fra geopolitisk til biosfærisk bevidsthed. Det meste af Europa havde oplysningstiden ved overgangen fra middelalder til industrialisering. Og vi har brug for et ny filosofisk grundlag nu. Når kommunikations- og energimønstre skifter samtidig får du en katalysator for en ny bevidsthed, og for dem der er vokset op med internettet er verden et forbundet sted. Vi lever på en planet med fundamentalt delte civilisationer, det eneste vi alle har fælles er biosfæren.

Det vi har brug for er en hybrid økonomisk vision med udgangspunkt i det 21. århundredes informationsteknologisystemer. Denne vision skal gøres til virkelighed gennem respekterede forpligtelser fra regeringer til at investere finansiel kapital, som matches af de samme forpligtelser fra samfundet til at investere i social kapital. Og det skal begynde nu.

CHITRA NADARAJAH

Ledende miljømedarbejder i Hampshire Amtsråd

Chitra Nadarajah, ledende miljømedarbejder i Hampshire Amtsråd, var tidligere projektleder for ESPACE-projektet, et banebrydende, femårs INTERREG-projekt om fysisk planlægning og tilpasning.

“Tænk globalt, handl lokalt”: hvilke strategiske ændringer er offentlige myndigheder nødt til at fremme for at sikre en mere bæredygtig udvikling i en verden med begrænsede ressourcer?

Offentlige myndigheder har ansvar for fysisk planlægning på mange forskellige niveauer fra nationale til lokale. Fysisk planlægning spiller en afgørende rolle i at sammenbringe konkurrerende krav til den måde vores land og naturlige ressourcer bliver forvaltet på og anvendt, som begge er under pres fra forskellige kilder herunder hastig økonomisk udvikling, befolkningsvækst og den nyeste klimaændringer. Vi er nødt til nu at begynde på at tilpasse os til disse ændrede betingelser, for at sikre vores sociale, økonomiske og miljøsystemer er bedst forberedt til de uundgåelige konsekvenser af klimaændringerne. Tilpasning er mest relevant på lokalt niveau, og derfor er lokale offentlige myndigheder godt placerede til at handle som fællesskabsledere og føre an i klimaændringspolitik og handling på lokalt niveau.

Idet de anerkendte den fysiske planlægningens vitale rolle, kom en gruppe af transnationale partnere sammen for at implementere et banebrydende femårigt projekt – ESPACE- (European Spatial Planning: Adapting to Climate Events) (Europæisk Fysisk Planlægning: Tilpasning til Klimabegivenheder) der blev finansieret af Europa-Kommissionens Nordvesteuropa INTERREG IIIB Program, ESPACE partnerskabet og afdelingen for samfund og lokalforvaltning.

ESPACE fik indflydelse på den fysiske planlægnings filosofi og praksis ved at anbefale hvornår tilpasning til klimaændringer kan blive indarbejdet i fysisk planlægningspolitik, processer og praksis. Den endelige projektstrategi “Planlægning i et ændret klima” kommer med 14 anbefalinger til hvordan tilpasning til klimaændringer kan indarbejdes i fysisk planlægning. Strategiens tre hovedprincipper er:

- Gøre tilpasning til klimaændringer til et centralt mål for fysisk planlægning
- Se længere end din plans levetid ved at forstå dine klimarisici
- Kombiner tilgange til forandring og risikostyring for at integrere tilpasning i fysisk planlægning.

Hvis du kunne lave en overordnet forandring i den måde vi arbejder på for tiden, hvad ville det så være?

Selvom tilpasning er en kritisk komponent i svaret på klimaændringer, vil tilpasninger til klimaændringer blive stadig mere besværlige og uholdbare jo værre virkningerne bliver. Det er derfor vigtigt at reduktionen af drivhusgasemissioner er en hovedprioritet. Den første lovgivning jeg ville vedtage ville være politikstøtte til udvikling af og integration af lavemissionsteknologi. Uden en stærk regeringspolitik, lederskab, støtte og finansiering vil skiftet til lavemissionsteknologi ikke ske hurtigt nok til at reducere klimaændringernes risici. Det er heller ikke sandsynligt at lavemissionsteknologi bliver kommerciel levedygtig inden for den nødvendige tidsramme uden regeringsintervention.

Hvordan tror du at adfærdsændring kan bidrage til svaret på klimaændringer?

Adfærdsændring er en kritisk komponent i svaret på klimaændringer, men den skal opmuntres, støttes og reguleres. For eksempel har et skift væk fra personlig bilanvendelse til offentlig transport brug for at blive støttet af en god offentlig transport infrastruktur som både er rentabel og effektiv (dvs. god geografisk dækning, gode forbindelser mellem forskellige transportformer, ikke alt for tidsslugende, osv.). Jeg tror heller ikke at en tilstrækkelig stor adfærdsændring vil finde sted uden en eller anden form for opmuntring og lovgivning til at drive den fremad, f. eks. skatteincitamenter og straffe, nye tarifstrukturer.

ALAIN HUBERT

Stifter af og formand for Den Internationale Polarstiftelse (IPF) og forfatter og initiativtager til Prinsesse Elisabeth centerprojektet på Antarktis.

“Tænk globalt, handl lokalt”: hvilke strategiske ændringer er offentlige myndigheder nødt til at fremme for at sikre en mere bæredygtig udvikling i en verden med begrænsede ressourcer?

Den første ting offentlige myndigheder burde gøre, for at gøre det muligt at sætte aktioner i gang på lokalt niveau, er at give mere magt, midler og selvstændighed til regioner og byer, da disse er omgivelserne for størstedelen af verdens indbyggere. Byer er definitivt frontlinjen for kampen for bæredygtighed.

I byerne i den udviklede verden er energiforbrug og energiproduktion store udfordringer. På den anden side må byer i den udviklende verden klare en hastig byvækst, kontrollere luftforurening, sikre nødvendig infrastruktur, og håndtere utiltrækkelige sanitære installationer.

Offentlige myndigheder er nødt til at give by og storbymyndigheder midler til at nå præcise mål i det kommende tiår. Folk i den udviklede verden, som er ansvarlige for en stor del af den globale opvarmning, er nødt til at forstå at det at handle betyder at deltage i en ny økonomisk og social dynamik. Udviklede lande er nødt til at handle og støtte den udviklende verden uden at forvente at de følger de samme spor.

Vi må ikke glemme, at der er ingen langsigtet løsning uden en drastisk forandring i vores energiforbrugsvaner og at langvarig adfærdændring kun kan opnås gennem uddannelse og positive kampagner, der starter på det lokale niveau.

Hvis du var i en stilling hvor du kunne tage en udøvende beslutning i dag, hvad ville så være den første lov du ville gennemføre?

Hvis EU ønsker at sætte et eksempel, så har den brug for et mål om 80 % reduktion af drivhusgasemissioner i 2030. Europa har alle midlerne til at skabe en grøn revolution, fra teknologier der er til rådighed til en moden offentlig holdning.

For at kunne møde disse mål, vil det ikke kun kræve grænser og handel men virkelige incitamenter og motivationshæmmende foranstaltninger der ikke kan overskrides. Indfør gradvist højere skatter på kuldiioxidemissioner, og på samme tid stimulere og opmuntre mere alternative initiativer ved målrettede forskningsbevillinger og boligejerfordele.

Vi har også brug for incitamenter til at fremme investeringer i grønne virksomheder. Institutionelle investorer er personer vi er nødt til at rette os imod for forandring og ikke kun

virksomhedsdirektører der, selv hvis de har visionen og ønsker at handle, også er nødt til at skabe profit for deres aktionærer.

Prinsesse Elisabeth Antarktis forskningscenter blev indviet i marts 2009, det første “nul emission” center i verden. Hvorfor var det vigtigt for Den Internationale Polarstiftelse (IPF) at vælge bæredygtig udvikling i fjertliggende Antarktis?

Studiet af polarregionerne er nøglen til bedre at forstå jordens klimasystem.

Ved at anvende grønne teknologier fungerer centeret på vedvarende energikilder, passiv husteknik, et totalt vandbehandlingssystem og et smart net til at reducere energiforbruget og nå nulemissionsmål.

Idet vi følger Madridprotokollen minimerer vi påvirkningen af miljøet ved at bruge renere energi, der er renere for os og planeten.

Ved at beslutte os for den tilgang har vi vist at med vore samfunds ambition, udholdenhed og viden, har vi mulighed for at besvare og konfrontere klimaudfordringen konstruktivt. Hvis det er muligt at gå efter nul emissioner i Antarktis's ekstreme klima skulle det også være muligt at gennemføre andre steder i verden.

” Europa har alle midlerne til at skabe en grøn industriel revolution, fra teknologier der er til rådighed til en moden offentlig opinion. ”

Dr. JUERGEN KROPP

Chef for Nord-Syd Gruppen på 30 forskere ved Potsdam Institutet for Klimaeffektforskning der arbejder på at forene tilpasning, begrænsning og bæredygtig udvikling.

“Tænk globalt, handl lokalt”: hvilke strategiske ændringer er offentlige myndigheder nødt til at fremme for at sikre en mere bæredygtig udvikling i en verden med begrænsede ressourcer?

Sagt direkte og kort: vi har brug for en nyslået beslutningstagning. Den bør omfatte en strategisk miljømæssig vurdering der inddrager de langsigtede aspekter af politiske beslutninger og klimaændringer og tænker i brede termer i stedet for i eksplicitte tal.

Den nuværende type beslutningstagen er, i det mindste tilsyneladende, baseret på eksplicitte kvantitative resultater. Hvis man tager naturens og miljøets kompleksitet i betragtning, så må det accepteres at man kan blive nødt til kun at arbejde med svage og bløde prognoser.

Klimaændringer vil hæmme livsbetingelser i mange regioner rundt om i verden. Størrelsen af udfordringen kan tydeliggøres ved et simpelt eksempel: ved afslutningen af den sidste istid for ca. 18 000 år siden steg den globale middeltemperatur med $\sim 8^\circ\text{C}$ i løbet af 5 000 år. I dag, i det værste tænkelige scenarie, kunne temperaturen stige med indtil $5\text{--}6^\circ\text{C}$ blot inden for 100 år – en forandring der er mindst 25 gange hurtigere end den tidligere store opvarmning. Spørgsmålet er hvorvidt vore meget forskelligartede samfund, vores infrastruktur, landbrug, eller økosystemer er i stand til at klare en så hastig forandrings negative virkninger. Det er nødvendigt at være forberedt på det der kommer.

Hvis du var i en stilling hvor du kunne tage en udøvende beslutning i dag, hvad ville så være den første lov du ville gennemføre?

Generelt ville jeg foreslå at organisere den politiske beslutningstagen og planlægning mere dynamisk. At tage beslutninger er i dag for statisk til at kunne reagere hensigtsmæssigt på klimarelaterede katastrofer. Vi ser for eksempel genopbygning af bosættelser i de samme risikofyldte områder, ofte på grund af at der er lovpligtige udviklingsplaner som ikke nemt kan ændres. Her har vi brug for et paradigmeskift, dvs. udvikling af kompensationslementer der tillader flytning af boligområder eller industrier fra risikofyldte områder til mere sikre regioner.

Hvis jeg var ansvarlig for energi, ville jeg klart indføre overgangsstrategier som baner vejen for en bæredygtig produktion. Det må være tydeligt at de emissioner vi har i dag vil blive problemerne i morgen.

Hvis jeg var ansvarlig for udviklingsspørgsmål ville jeg gerne kunne garantere at udviklingslandene har fair adgang til bæredygtige teknologier.

Hvis jeg var ansvarlig for regional planlægning ville jeg foreslå en infrastruktur der støtter informationsdeling og udveksling. Ansvarlige har ofte ens problemer med hensyn til klimaændringer, men de deler ikke erfaringer og viden. Dette genererer omkostninger til dataindsamling og tydning der kunne reduceres betragteligt, f.eks. ved en internetplatform der indeholder forståelig information på måde der kan overføres.

” Jeg forventer at regeringer vil påtage sig deres ansvar med hensyn til disse emner og der kan opnås fremskridt ved topmødet i København senere på året. Det er nødvendigt – menneskeheden har ingen alternativer. ”

Hvad er dine håb med hensyn til klimaudfordringen for det næste tiår?

Først og fremmest at vi er i stand til at undgå at passere målet på 2°C og kan garantere sikre livsbetingelser for enhver. Det vil ikke være nemt, selv om målet om ikke at overskride en temperaturstigning på 2°C ved udgangen af det 21. århundrede nu er accepteret af ca. 100 lande. Tiden til at handle er dog snæver, fordi vi er nødt til at løse mange ting parallelt med dette.

Et internationalt forskerteam, der omfatter forskere fra dette institut, har netop anslået at det, ikke at gå udover 2°C målet, medfører to ting: at vi er nødt til at stabilisere emissionerne i 2010 og, post 2010, er vi nødt til at reducere dem med 2 % om året. Dette synes at være muligt hvis Københavnerkonferencen giver sit mandat til det – hvilket jeg virkelig alvorligt håber på. Hvis vi kun er i stand til at stabilisere emissionerne omkring 2020 vil vi allerede have brug for en reduktion på 6 % om året for at holde os under 2°C målet – mere end en Kyoto-protokol om året.

I betragtning af de forskellige landes roller, vil det kun være fair at kigge på emissionen pr. indbygger. En USA borger udleder ~ 24 tons $\text{CO}_{2\text{ekv}}$ /indbygger om året, en kineser kun 4, en europæer 10-12, mens en der bor i et af de mindst udviklede lande kun udleder ~ 0.1 tons $\text{CO}_{2\text{ekv}}$. En per indbygger emission på 2 tons $\text{CO}_{2\text{ekv}}$ om året skal være nået i 2050 for at forblive under 2°C målet. Tallene viser hvor det er nødvendigt at handle.

Jeg forventer at regeringer vil påtage sig deres ansvar med hensyn til disse emner og at der kan opnås fremskridt på topmødet i København senere på året. Det er nødvendigt – menneskeheden har ingen alternativer.

GÜSSING: HVOR GRØNNE DRØMME KAN BETALE SIG

I løbet af 15 år er byen Güssing i det sydøstlige Østrig blevet omformet fra økonomisk nedgang til en blomstrende, fremadskuende by, på grund af vedvarende energi. Byen blev selvforsynende med varme og energi og kan skabe yderligere indkomster ved at sælge eventuelt overskud. I 2005 beløb dette sig til € 13 millioner. Banebrydende teknologi, og de lokale myndigheders engagement, især borgmester Peter Vadasz, har drevet forandringshastigheden og gjort Güssing kendt rundt om i verden.

Vedvarende energiprogrammer i Güssing

Periode 2000–06

- € 15,8 millioner fra EFRU
- € 20,9 millioner fra deltagende organisationer/myndigheder
- € 5,1 millioner fra nationale bidrag

Biomasse Energiregisteret (BEn) for udviklingen af bæredygtige værker i europæiske regioner og vil hjælpe lokalsamfund med at planlægge deres energiforsyning på en bæredygtig måde baseret på lokalt tilgængelige biomasseresourcer.

Projektet bliver først sat i gang i fire modelregioner i Det Forenede Kongerige, Polen, Tyskland og Italien.

"Få det til at ske"-initiativet støtter udviklingen af integrerede bioenergi kæder i hele Europa. Fokus er her på at gøre det muligt at realisere det fulde potentiale for bioenergi.

Ud over at være et praktisk eksempel på success, sikrer Güssings status nu EEE en rådgivende rolle i mange forskellige netværk og internationale projekter. Her er fire fremstående eksempler.

Ud over den økonomiske styrke, der er blevet opbygget gennem vedvarende energi, nyder området også mange yderligere fordele fra økoturisme.

Fastholde momentum lokalt

Hvordan fungerer det?

Güssing gjorde omhyggelig status over sine naturlige ressourcer og baserede sit vedvarende energiprogram på den vældige lokale forsyning af træ og landbrugsoutput. Den tog føringen i forskning og udvikling ved at etablere Det Europæiske Center for Vedvarende Energi (EEE) i 1996. EEE er nu kendt rundt om i verden for sin ekspertise på dette felt. Det koordinerer alle energirelaterede aktiviteter i Güssingregionen, og organiserer forelæsninger og uddannelse inden for vedvarende energi og ture i Øko Energieland, den omkringliggende region med 10 kommuner.

Güssingmodellen er et netværk af decentraliserede kraftværker, baseret på biomasse. De genererer i fællesskab elektricitet til byen og opvarmer ejendomme og kommunale bygninger.

Den totale afhængighed af lokale råmaterialer sikrer en større værditilførsel for lokale producenter, samt bæredygtig skovforvaltning. Dette netværk af kraftværker har en samlet kapacitet på 24 Megawatt termisk og 4 Megawatt elektricitet, der forsyner med ca. 50 000 Mwh varme og ca. 30 000 Mwh elektricitet pr. år.

Güssingmodellen er eminent til at blive overført til andre lande og også til andre dele i verden. Det er en simpel kombination af lokale ressourcer med bæredygtig, innovativ teknologi. EEE direktør Reinhard Koc præsenterede fornylig modellen for et møde i FN i Wien og der har endda været interesse fra regeringen på Sri Lanka.

De seneste 15 års succeshistorie har været en inspiration til andre områder i Østrig. Der er et ambitiøst mål om at nå kulstofneutralitet og en 85 % reduktion i CO₂ udledninger i den omkringliggende region, hjemsted for 28 000 indbyggere, i 2010 ved at anvende mange dusiner biomasseværker.

Güssingmodellen er en dynamisk process hvor der altid er nye mål der skal nås i viden og effektivitet. Byens næste udfordring er at udvikle nye landbrugsbrændstoffer der ikke konkurrerer med madproduktionen.

RENEWED handler om at etablere et europæisk netværk af bioenergidistrikter. Forundersøgelser og udviklingsprojekter vil involvere lokalsamfund og øge bevidstheden om potentialet på alle administrative niveauer.

Coach Bioenergie, en del af INTERREG IVB programmet, er et nyt projekt der blev lanceret i januar 2009 for at fremme den bæredygtige anvendelse af biomasse i den centraleuropæiske region.

LA RÉUNION – EN Ø MED EN MISSION

Den franske ø La Réunion betragtes stadig som et tropisk paradys – et truet paradys. Virkningerne af den globale opvarmning vil virkelig blive følt her men øboerne møder udfordringen direkte. Langt fra at være selvtilfredse eller tilbagetrukne, er de gået ind i den vedvarende energis verden med fuld kraft.

Panorama besøger La Réunion, overvejer hvor sandsynligt øens mål om at nå energiuafhængighed i 2025 er, og ser på dens påstand om at være verdensleder inden for solcelleenergi. En påstand der stammer fra en mands vision.

Regional finansiering – støtte en drøm, skabe en industri

Alain Orriols har været på øen i 21 år, hvor han havde startet sit eget el-selskab kort efter sin ankomst. Da befolkningen og øgens kommercielle sektor voksede, voksede også hans forretning og det tog ikke lang tid før han udvidede, ansatte mere personale, og opfyldte stadig flere kontrakter. Men selvom det var tid til at trække sig tilbage, havde Orriols udviklet en ny lidenskab, vedvarende energikilder. Han solgte alt og geninvesterede alt i et innovativt projekt. "Solcelleenergi syntes at være en god ide, vi havde tagplads, solskin og behov for elektricitet. Jeg tænkte – lad os sætte det hele sammen," siger Orriols.

Så han bankede på dørene hos industrielle anlæg, idet han ville bruge deres tagplads. Den umiddelbare entusiasme var ikke fremmede, men han blev ved, noget af morskaben var at kunne vende en situation og få noget til at virke. Da han ikke kom langt med de store tage, besluttede han sig for at fokusere på hvad han kunne få fingrene i, og inden længe, hos venner, familie og forskellige varehuse begyndte solcellepaneler at spire, importeret af Orriols og installeret af ham selv og et lille hold. Efter at have investeret alt hvad han havde i sin nye lidenskab kunne han stadig ikke få økonomien til at balancere og da det kom til enten eller tidspunktet, tog han sin ide til tops og præsenterede den for Præsidenten for Regionen La Réunion, Paul Verges.

To dage senere havde han sin finansiering, og et år senere var han i et partnerskab med det franske multinationale SIDEC med hvem han vandt

2009 RegioStars Innovationsprisen for det, der for en tid var den største koncentration af solcellepaneler på fransk territorium. Med en ydelese på 999 kWc fra en overflade på 13 000 m², blev der skabt elektricitet der svarede til 750 øhusholdninger.

Renere energi beskæftiger mennesker

Siden 2000 har mere end 600 personer være beskæftiget af sektoren på øen. Som Philippe Berne – næstformand i Det Regionale Råd fremhæver, det ser muligvis ikke ud af meget, men overført til franske forhold ville det betyde 50 000 jobs. "Det er en kreativ måde at beskæftige mennesker på" forklarer han.

Berne er utålmodig over for ideen om at vedvarende energi er en dyrere energikilde. "Du er nødt til at se det bredere perspektiv, de arbejdspladser området skaber, væksten, skal også indregnes. Man er nødt til at lave en global analyse. Det handler ikke om at kigge på et tørt regnskabsark." Han tror, at øen kan se hvor den har brug for at bevæge sig hen. "Ved første øjekast kan det synes dyrere, men det er fremtiden," siger Berne.

Udfordringer – topografi, klima og infrastruktur

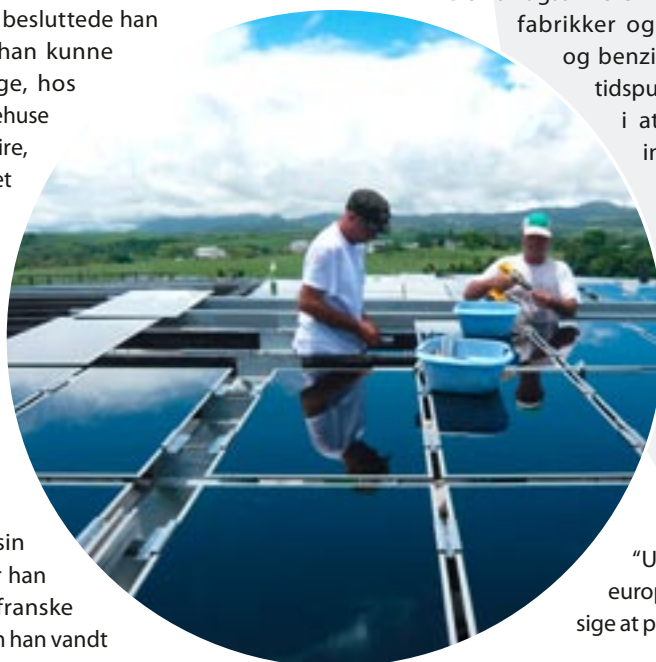
Bestræbelsen hen imod energiuafhængighed har sine særlige udfordringer på La Réunion. Kløfter, højderækker og andre elementer gør det svært at forbinde elektriciteten til nettet. Tidligere installationer, der blev sat op i 80'erne og 90'erne, var relativt beskedne og tjente isolerede familier. Øen er også en orkanzone så al udstyret på tagene må kunne tolerere ekstremt vejr og vinde der kan komme op på 280 km/t og må være helt forsikret.

I 90'erne blev operatører og partnere kendt med teknologien.

De var også mere motiverede da et stigende antal fabrikker og ny industri pressede nettet og benzinpriserne steg. Det var på det tidspunkt at øen erkendte potentialet i at bruge lokale operatører og installatører der havde arbejdet med solcelleenergi i et tiår.

De var også nødt til at finde ud af hvordan man kunne udnytte den producerede elektricitet. Den franske elektricitetsleverandør, EDF, var ikke klar til, lokalt, at modtage solcelleenergi ind i nettet, købsprisen var ikke veldefineret og teknologiens omkostninger var betydelige.

"Uden skattefritagelsen og den europæiske finansiering kan jeg ærligt sige at projektet aldrig ville være kommet

i gang,” siger Orriols. ”Skatteforanstaltninger og EFRU midler gjorde det muligt for os at reducere installationsomkostningerne og begynde at få en profit”. Hvert år ser betydelige nye installationer og 10 til 15 megawatts kommer nu fra solcelleenergi. På relativ kort tid er det tilgængelige område blevet udnyttet og nu er udfordringen at finde nye steder hvorpå cellerne kan installeres.

Så hvorfor La Réunion?

Øen havde den bedst mulige motivation, en erkendelse af sin egen sårbarhed over for den globale opvarmning. Der er ting eksperterne er enige om: ekstreme vejrmonstre betyder et større antal orkaner, hvoraf mange vil være mere voldsomme end tidligere. ”Vi er nødt til at tage vandafløb og oversvømmelse i betragtning”, forklarer Philippe Berne – næstformand i Det Regionale Råd.

Stigningen i havtemperatur og niveau er også dårlig nyt. Det vil ikke tage mange graders stigning før korallen begynder at blegne og blive svagere. ”Vi er nødt til at have vore rev i en god orden,” fortsætter Berne. Årsagen til dette er ikke alene at støtte biodiversiteten, men fordi bag hvert drev ligger en strand og bag hver strand en landsby. ”For at kunne holde revene i den bedst mulige stand, er vi nødt til at håndtere vandafløb, både fra flodvand og spildevand,” siger Berne.

Landbrug vil også blive ramt af stigende temperaturer og der er eksperimenter undervejs for at fastslå den samlede effekt på sukkerplantagerne.

Til sidst er der også sygdomme at tage i betragtning. Under udbruddet i 2005/06 af Chikungunya-virus, en sygdom der forårsager ekstreme ledsmerter der kan blive dødelig, blev 1 722 tilfælde indrapporteret. Matematiske modeller anslår at 110 000 kan være blevet smittet. Berne spekulerer på om det kan være et af de første tegn på klimaændringer på øen – sygdomme der dukker op i nye områder, fremkommende sygdomme og værst af alt, varslede store regnmængder, der favoriserer sygdomsvektorer som Aedes aegypti myggen, som er bærer af Chikungunya-virusen.

Analysen har vist at 48 % af drivhusgasserne der produceres på La Réunion kommer fra traditionel elektricitetsgenerering. Øboerne ser en klar sammenhæng mellem udledningen af drivhusgasser og de besværligheder de er nødt til at tage sig af i de tiår der kommer.

15 % finansiering og en 30 % skattefritagelse gør projektet profitabelt.

EFRU-støtte til projektet beløber sig til € 750 000

Samlet budget: € 5,5 millioner

Berne føler, at det er andre faktorer der driver den igangsætter og innovationsånd, som den nuværende vækst i vedvarende energi vidner om. ”Vi er meget heldige. Vi nyder godt af europæisk finansiering som vores naboer ikke kan modtage,” siger han. Et resultat er niveauet for uddannelse, erhvervsuddannelse og forskning. 11 000 studenter går på universitetet og mange franske forskningsinstitutioner er til stede på øen.

En anden faktor er det tolerante, multikulturelle klima hvor alle racer, religioner blandes frit og komfortabelt. ”Vi er bemærkelsesværdige,” siger Berne, ”vi har en følelse af at tilhøre et folk der er tolerant og en interreligiøs måde at leve på, der er meget vigtig. Der er enhed her.”

Til sidst er øboerne stolte over deres nationale arv. Marinereservater og parker er blevet etableret og der er en bevidsthed om vigtigheden af øens oprindelige arter, af hvilke nogle overhovedet ikke findes andre steder.

Alle disse faktorer gør samlet La Réunion til et logisk sted for en sådan eksponentiel vækst i anvendelsen af vedvarende energikilder. Øboernes ønske om at gå endnu videre og blive energiuafhængig i løbet af 15 år er også forklaret.

Hvorhen nu?

SITAR er et firma med masse af tagplads, af hvilken 13 000 m² er blevet udlejet til Orriols. Når den er forbundet til nettet, vil fabrikken være operationel i 20 år. Mange firmaer lancerer sig selv ind i denne voksende forretning med titusinder af paneler installeret alene på havfronten.

Joël Dumont, chef for Økonomi, Finans og Erhvervsministeriets erhvervsudviklingsafdeling, har været på øen i 9 år og har øje på nye steder. "Vi har ikke udnyttet alle disse placeringer," forklarer han.

For tiden er de fleste af panelerne på industri, handels og offentlige tage. Nogle er blevet placeret på lossepladser, som er ved at være færdige. Opfyldte, men for ustabile til at bygge på i mere end tredive år, giver de solenergicellerne meget nødvendig overfladeområde. Udnyttelse af de gamle lossepladser gør det muligt at undgå at anvende landbrugsland eller det der er afsat til byggeri.

I morgen kunne panelerne være på lufthavnen, parkeringsområder og de åbne marker der anvendes til grøntsagskultivering, arbejdende side om side med landbruget. De kunne blive placeret på tilgængeligt land og spille en dobbeltrolle som skyggeskabere eller dække overgange.

Dumont rejser et problem, der rører sig hos de, der presser på for sol- og vindkraft: oplagring af energien. "Der er en grænse for produktionen af vedvarende energi for hvis du taler om sol- eller vindmøller vil de kun producere energi når der er sol eller vind, hvilket er noget vi skal tage os af."

Så presset er der for at finde måder hvorpå man kan skabe kraft når den primære kilde ikke er tilgængelig. En interessant ide, som Dumont kommer med, er at anvende den overskydende kraft i løbet af dagen til at pumpe vand op i en vis højde til et reservoir. I nogle få timer i løbet af morgenen og om aftenen hvor der er behov for kraft men ingen sol, kan vandet flyde tilbage til at give kraft til en turbine. En flot kombination af sol og hydroelektrisk kraft.

La Réunion, viser vejen ved hjælp af regional støtte

Øen udgør et perfekt, levende laboratorium. "Vi er et lille mikrokosmos, der kan repræsentere et laboratorium hvor resultater kan blive analyseret relativt let," forklarer Dumont. Dens lille skala gør øen perfekt til pilotprojekter. Ting, der virker, kan så blive gentaget andre steder der deler nogle af øens træk. Som Dumont siger, øen har en rolle at udføre i eksporten af viden. La Réunion arbejder allerede tæt sammen med både Island og Hawaii. Dumont siger tydeligt hvad det er øen ønsker, "vi ønsker at være et eksempel for planeten".

SOLPANELER FORKLARET

Monokrystallinske Solpaneler

Den første og mest anvendte type er monokrystallinske solpaneler. Da de var de første, der blev produceret, har de domineret solmarkedet i en del tid. De er typisk blå iriserende paneler med runde celler der er pakket ind i ensformede rækker og synlige fra alle retninger. Monokrystallinske solpaneler er meget dyre at producere da de har brug for en enkelt sliconekrystal der er skabt gennem en meget kompliceret proces. Dette medfører en højere pris for forbrugerne. Fordelen ved disse fotovoltaiske paneler er at de optager mindst plads, hvilket gør dem til et godt valg for folk uden megen plads. Og selv om cellerne er meget skrøbelige, er de sikret i en fast ramme og kan vare i mere end 25 år.

Multikrystallinske Solpaneler

Den anden slags, der produceres, er multikrystallinske solpaneler. De kendes også som polykrystallinske solmoduler, og fremstilles af en stor blok af utallige silikonekrystaller. Dette giver dem et mosaiklignende eller knust glas udseende. Og da de ikke er lavet kun fra en silikonebarre, er de lidt mindre effektive men også billigere end de monokrystallinske solpaneler.

Amorfe Solpaneler

Bedre kendt som tyndfilms solpaneler, den tredje og seneste slags er meget tynd og fleksibel, hvilket gør den let og nem at håndtere. Til at begynde med blev amorfe solpaneler lavet ved at fastgøre tyndt silikonemateriale til glas eller rustfrit stål, hvilket gjorde dem stive. Men for at gøre dem bøjelige og holdbare, bliver silikonen nu lagt på imellem et fleksibelt laminatmateriale. Dette har den yderligere fordel at det gør det muligt at fastgøre paneler til næsten alle overflader. Faktisk er tynd solfilm så alsidig og æstetisk appellerende, at den fudstændig kan erstatte traditionelle sten eller ståltage. En yderligere fordel er, at de er de billigste paneler for fabrikanter og forbrugere fordi de har behov for den mindste mængde silicone og den mest enkle produktionsproces. Det medfører også mindre omkostninger per kraftwatt. Men, da de er meget tynde, er de amorfe solpaneler 40 % mindre effektive end mono- og multikrystallinske paneler til at omdanne solens stråler til elektrisk kraft.

I dette afsnit tager Panorama sig af de problemer, du tumler med samt spørgsmål om forhold og politikker, der vedrører projekterne i praksis, og alle andre spørgsmål, du sender ind. Skriv til: regio-panorama@ec.europa.eu

EFRU-ÆNDRINGER – SÆTTE GANG I ENERGIINVESTINGER I BYGNINGER

Tilgængelig og pålidelig energi til overkommelige priser er nødvendig for at nå målene for Samhørighedspolitikken. Øget energieffektivitet og anvendelse af vedvarende energikilder giver sociale, økonomiske og miljømæssige fordele og burde integreres ind i alle regionale udviklingsstrategier.

Ved at anvende midler fra Samhørighedspolitikken kan regionerne støtte forskellige aktiviteter, herunder produktion og fordeling af vedvarende energi, F&U, rådgivningstjenester og energieffektivitet til offentlige, kommercielle og industrielle bygninger. Politikken har dog, indtil fornylig, haft begrænset mulighed for at blive anvendt til intervention i boliger.

Som en del af genopretningsforanstaltningerne der blev vedtaget fornylig, er Samhørighedspolitikken centrale finansieringsmekanisme, Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) blevet ændret til at tillade mere støtte til vedvarende energi i boliger. Alle medlemsstater kan nu investere op til 4 % af den samlede EFRU-bevilling i energieffektivitet og vedvarende energi i boligsektoren. Nationale myndigheder vil definere støtteberettigede kategorier inden for eksisterende boliger på en måde der støtter social samhørighed.

Udfordringen for Samhørighedspolitikken er nu at opmuntre medlemsstater og regioner til virkelig at forstærke dette potentielle bidrag til jobs og energibesparelser ved at omsætte politikken til praksis.

Regioner bliver opmuntret til at udforske forskellige muligheder for at forøge de tilgængelige ressourcer og maksimere løftestangeffekten af midlerne fra Samhørighedspolitikken.

Hvilken støtte kan der gives til regioner i opbygningen og implementeringen af offentlige programmer der støtter energieffektivitet og vedvarende energi?

Regioner kan udnytte deres tekniske støttebudget til vejledning i hvordan man etablerer et offentligt program. Regionerne bør udforske både mekanismerne til at give økonomisk støtte og de tekniske krav der garanterer at programmerne resulterer i konkrete energibesparelser.

Der findes energiagenturer og rådgivningscentre i mange lande og de kan bistå regionerne med konstruktionen af passende programmer.

Successkriterier EFRU- støttede programmer for bæredygtig energi i bygninger

1. **Sikre et budget til teknisk assistance.** For at kunne sammensætte en effektiv pakke er der måske behov for bevidstgørelse, uddannelse, energirådgivere og metoder til at indsamle efterspørgsel.
2. **TILPAS-programmet** og definere målrettede kategorier af støtteberettigede boligformer. Fuld involvering af lokalsamfundet, markedsaktører & erhverv for at opfylde forskellige målgruppers lokale betingelser og behov.
3. **Udforske muligheden for finansieringsteknik** – udforske en kombination af lån og bevillinger for at forøge mængden af de tilgængelige ressourcer og maksimere løftestangeffekten af midlerne fra Samhørighedspolitikken.
4. **Garantere energibesparelser** – integrere attester og foranstaltninger til at måle & verificere energibesparelser i tråd med Direktivet for Bygningers Energiydeevne.
5. **Udnytte offentlig-private synergier;** udforske muligheder for at involvere forskellige relevante institutioner, partnerskaber med civilsamfundsgrupper, herunder energiforsyningsselskaber og finansielle institutioner
6. **Opmuntre komplementær støtte til vedvarende energi** for at kunne opfylde resterende energibehov.

EU-politik for energieffektive bygninger:

En ambitiøs omskrivning af direktivet om **bygningers energimæssige ydeevne** bliver diskuteret. Dets anvendelsesområde bliver udvidet til at sikre at alle eksisterende bygninger, der gennemgår en større renovation, opfylder visse effektivitetsniveauer. Energiattesten vil også blive et virkeligt energimærke for huse, der kan inkluderes i alle salg- eller udlejningsreklamer.

Hvorfor er det nødvendigt at opmuntre til mere energieffektivitet og vedvarende energi i boligsektoren?

Byggesektoren er ansvarlig for ca. 40 % af EU's endelige energiforbrug og 36 % af EU's CO₂ emissioner hvor boligbyggeri udgør 2/3 af disse.

Bæredygtig energi i byggesektoren kan stimulere investeringer, og innovation, ved at forbedre konkurrenceevnen og støtte beskæftigelse. Yderligere muligheder for Samhørighedspolitikinterventioner i boligsektoren præsenterer win-win muligheder, især i denne tid med økonomisk krise.

Investeringsbeov er store og midler er begrænsede, hvordan kan Samhørighedspolitikken blive anvendt med størst mulig effekt?

Mange offentlige programmer kan opnå energibesparelser og fremme vedvarende energi. Der kan gives bevillinger på mange måder (f. eks. lån, bevillinger, garantier, skatteforanstaltninger, kapital m.m.).

SAMHØRIGHESPOLITIKKENS STØTTE TIL BÆREDYGTIG ENERGI: 2007-2013

Vindenergi	€ 788 millioner
Solenergi	€ 1,1 milliard
Biomasse	€ 1,8 milliard
Hydroelektrisk, geotermisk og andre	€ 1,1 milliard
Energieffektivitet, sameksistens, energistyring	€ 4,2 milliard
I alt	€ 8,9 milliard

Dette viser ikke virkningen af den ændrede EFRU- forordning der formentlig vil forøge interventioner i boligsektoren.

FÆLLES HANDLING PÅ KLIMAÆNDRINGER

Kommissionens fokus på politikker der skal reducere fremtidige emissioner og udvikling af programmer, der kan tage sig af konsekvenserne af tidligere tiders emissioner, komplementeres af en bred vifte af organisationer og virksomheder. Det mål, de alle deler, er at gøre vore fremtidige miljøhandlinger bedre end fortidens

Opløbet til København – Europa-Kommissionens perspektiv

Da klimaændringer er så omfattende et problem, er de fleste af Kommissionens generaldirektorater involveret i at håndtere den globale opvarmnings effekter, som de er lige nu, og arbejder med at hjælpe medlemsstaterne med at tilpasse sig til fremtidige ekstreme og kæmper for at reducere emissioner nu.

Panorama talte med **Generaldirektoratet for Miljø** for at få en ide om hvad prioriteterne er i denne kritiske tid, indledningen til De Forenede Nationers Klimakonference (COP15) der skal holdes i København, til december.

Københavnkonferencen er særlig vigtig fordi den vil fastlægge engagementsreglerne i bekæmpelsen af klimaændringer, da Kyoto-protokollen udløber i 2012. Protokollen forpligter kun de industrialiserede lande til at reducere deres emissioner, og kun med et gennemsnit på 5,2 % under 1990 niveauet i 2012. Denne reduktion er langt fra nok til at holde sig inden for begrænsningen på 20 °C, så der er behov for en ny international aftale for store, globale emissionsniveauer for perioden efter at Kyoto målene udløber i 2012.

EU's konkrete og lovmæssige forpligtelse til emissionsreduktioner er blevet verdensførende blandt regeringer. EU forårstopmødet i 2007 så medlemsstaterne enstemmigt blive enige om at være lovmæssigt forpligtet til at reducere emissionerne med 20 % i forhold til 1990, i 2020, ensidigt, og en vilje til 30 % hvis andre lande ville være med.

Den har fremsat klare forslag til at nå en global aftale om stabilisering og derefter reduktion af emissioner, med de tre nøgleprioriteter:

- Mål der opnås i udviklede lande og passende aktioner igangsat i udviklingslande
- Adressere finansieringen af udviklingslandenes aktioner (både for at begrænse emission af drivhusgasser og tilpasninger til klimaændringer)
- Etablering af et effektivt globalt CO₂-marked.

Inden for EU-27 har der været en reduktion på 9,3 % af udledning af drivhusgasser sammenlignet med 1990.

For Europa-Kommissionen vil en af de afgørende faktorer blive hvordan man kan finansiere støtten til udviklingslandene, fra hvilke man håber på at se et meningsfyldt bidrag. De skulle begynde at nedsætte vækstraten i deres emissioner så hurtigt som muligt, og derefter nedsætte deres emissioner i absolutte termer fra 2020-2025 og fremefter. Hvis tingene forbliver uforandret, vil udviklingslandene stå for 50 % af de globale emissioner i 2020.

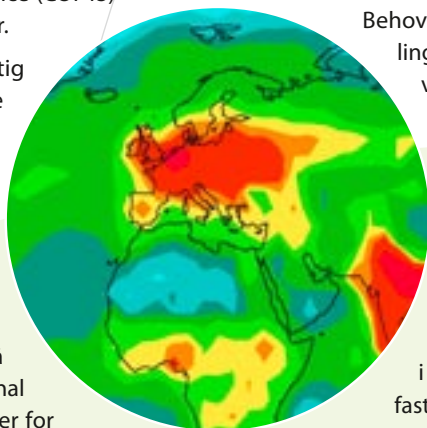
Der står mange politikmuligheder åbne for udviklingslandene hvor fordelene kan opveje omkostningerne, for eksempel ved at forøge energieffektivitet, fremme vedvarende energi, forbedre den lokale luftkvalitet eller at indfange metan fra kilder som lossepladser som en billig energikilde. Sådanne politikker kan blive styrket ved at dele god praksis i samarbejde inden for politikudvikling, planlægning og teknologi. EU vil fortsætte med og forøge sine samarbejdsbestræbelser med henblik herpå.

Behovet for at finde en måde til at hjælpe udviklingslandene til at lave livsvigtige forandringer ved at støtte deres økonomier er tydeligt, og Europa-Kommissionen håber på at se en væsentlig pakke på bordet for at hjælpe de fattigste lande. De ser et klart behov for at finde ud af hvordan man kan finansiere emissionsreduktioner og hvor mange penge det er nødvendigt at bruge de næste tre år til at begynde med, og derefter finde ud af hvor meget der er behov for i de efterfølgende år. Summer der først kan fastlægges, når man ved hvilke politikker der skal gennemføres.

Forskning og udvikling er også en vigtig komponent til at hjælpe udviklede og udviklingslande med at arbejde sammen. EU budgettet for klima-, energi- og transportforskning forventes at stige yderligere efter 2013, lige som det var tilfældet med Fællesskabets syvende rammeprogram for forskning.

På spørgsmålet om hvorvidt de er optimistiske fremhæver Kommissionen, at hvis vi skal have en fair mulighed for at holde den gennemsnitlige temperaturstigning under grænsen på 20 °C så er det nødvendigt at drivhusgasemissionerne når sit højdepunkt inden 2020 og derefter bliver reduceret med 50 % i forhold til 1990 niveauet i 2050. Uden handling vil den globale gennemsnitstemperatur sandsynligvis stige med 40 °C i dette århundrede – noget som, fastholder de, simpelthen ikke må ske.

Om det gør eller ej kan meget vel blive besluttet i December.

Beslutninger der er baseret på pålidelige data

Med så høje indsats er forhandlingerne nødt til at være baseret på ensartede og troværdige data og det er hvor Europa-Kommissionens **Fælles Forskningscenter (JRC)** træder til. Med sit hovedkvarter i Bruxelles, er centret også til stede på forskellige steder omkring i Europa, herunder Ispra i Italien og Seville, Spanien. Dets oprindelse ligger tilbage i kerneforskningens tidlige dage, men i 60'erne blev dets mandat udvidet til at dække en bred vifte af emner med blandt andet miljø og økonomi.

Med denne baggrund er JRC's Klimakontor ideelt placeret til at udvikle og analysere de seneste computermodeller og opbygge præcise klimaændringsscenarier. De data, de genererer, anvendes af De Forenede Nationer og forskellige af Kommissionens direktorater, blandt andre. Fra kontoret forklarer Dr. Frank Dentener centrets rolle, "vi ønsker at centrale politikudviklere og forhandlere har adgang til de same data. Fra USA til Japan og Kina, analyserer vi resultaterne af klimaændringsmodeller for at sikre at dataene er sammenlignelige".

I forberedelserne til København, arbejder mange af JRC's institutter hårdt på at udvikle scenarier for energianvendelse og landbrug, for blot at nævne to. De fremskrivninger de genererer vil vise hvad der må gøres for at nå emissionsmålene, hvad der er de bedste og værste aspekter ved visse forslag og hvordan lande og verdens regioner kan dele byrden.

Fagets værktøj – satellitbilleder, computermodeller og avancerede kvantitative dataanalyser. Resultatet – når verdens ledere mødes i København vil deres diskussioner i stigende grad blive baseret på uafhængige, gennemsigtige, sammenlignelige data, som de der leveres af JRC's Klimakontor. Eventuelle huller eller forskelle vil lettere kunne identificeres.

Offshore vindkraft, en virkelig forandring i holdning

Samtidig med at politiske beslutningstagere bestemmer vores planets fremtid, gør et projekt, med støtte fra regionale midler, hvad det kan for at gøre en forskel nu.

KRAFT-klyngeprojektet fokuserer på nogle af de centrale udfordringer der møder offshore vindenergiudvikling i Nordsøregionen: samfundsmæssig accept, erhvervsamarbejde og udvikling af færdigheder. Samtidig med at klimaændringer bliver stadig mere anerkendt som et problem der skal under

kontrol, synes projektet at kunne ane en begyndende holdningsændring hos olie- og gasindustrien over for vedvarende energi, især i offshore vindsektoren.

For yderligere at fremme kommunikation og samarbejde bringer projektet sektorerne sammen ved konferencer og udstillinger. Det håber også at kunne få bevillinger til en undersøgelse af olie- og gasindustriens erfaringer i Nordsøregionen, idet man især ser på olie- og gasindustrien i Det Forenede Kongerige, Norge og Danmark og at vurdere de lærte lektioner og hvilke koncepter der kan overføres til offshore vindindustrien i de danske, tyske, norske og britiske partnerregioner.

Langsigtede resultater og politikudvikling

Projektet har leveret positive resultater i alle de involverede lande – en erfaring der har potentialet til at blive overført i national og international beslutningstagning. Den britiske regerings høringer i forbindelse med sin energihvidbog hørte fra projektet ligesom revisionen af Erneuerbare-Energien-Gesetz (Lov om Vedvarende Energikilder) i Tyskland.

Kraftklyngeprojektet har også arbejdet tæt sammen med BALTCOAST projektet i Østersøen, med at udforske hvad der hurtigt er ved at blive et centralt emne i forvaltningen af maritim anvendelse, fysisk planlægning. Det samarbejdede om en ramme for en international koordineret anvendelse af offshore vandområder, konceptet bag et transnationalt arealregister og strategianvendelse.

Varighed	01/07/2008 – 30/06/2011
Samlede støtteberettigede budget	€ 5 millioner
EFRU-bevilling	€ 2,3 millioner

Europa-Kommission-links

Generaldirektoratet for Regionalpolitik's hjemmeside
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Strategisk Energiteknologiplan
http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm

Europæiske Grønne Hovedstæder
http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/index_en.htm

EFRU-forordning efter ændring vedrørende energieffektivitet
<http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=COD/2008/0245>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:126:0003:0004:DA:PDF>

http://www.greenovate-europe.eu/content/press_release

EU klimaændringslinks

http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm

http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index_da.htm

http://ec.europa.eu/climateaction/index_da.htm

Links til projekter/organisationer der er nævnt i dette nummer

Økonomen Jeremy Rifkin forklarer ideen om en Tredje Industrielle Revolution
<http://www.foet.org/lectures/lecture-hydrogen-economy.html>
<http://thirdindustrialrevolution.ning.com/>

Odersun – tyndfilmssolenergiceller
<http://www.odersun.de/index.php?lang=en>

INCENDI projekt – bekæmpelse af skovbrande
<http://www.interreg3c.net/pdfdata/3S0132R.pdf>

Réunion, solenergiløsning for energiselforsyning
http://ec.europa.eu/environment/etap/inaction/showcases/france/415_en.html

Fælles Forskningscenter
<http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>

ESPACE projekt – Europæisk fysisk planlægning: Tilpasning til klimabegivenheder
<http://www.espace-project.org/>

KRAFT klyngeprojektet
<http://www.power-cluster.net/>

Emmissionsneutral, Antarktisk forskningscenter
www.antarcticstation.org

POWER klynge projekt nyhedsbrev
<http://www.power-cluster.net/Newsandevents/POWERclusternewsletter/tabid/694/Default.aspx>

Nordsøregionsprogram
<http://www.northsearegion.eu/ivb/home/>

Popakademie
<http://www.popakademie.de/index.php?id=1115>

Swansea Universitetscenter for NanoHealth
<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

Musikpark Mannheim
<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Information om ex post-evalueringer kan findes på:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado2_en.htm

Det Europæiske Center for Vedvarende Energi
<http://www.eee-info.net/cms/>

Regionalpolitik netværksorganisationer

<http://www.interreg4c.eu/>

<http://www.espon.eu/>

<http://urbact.eu/>

Andre nyttige links

Sjov, grøn, networkingside:
<http://www.play4climate.eu/index.php?lang=da>

Link til vigtigste netsteder til næste nummer

GD Regio's Inform Netværk
http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/index_en.cfm

EN NY KOMMISSÆR OVERTAGER REGIONALPOLITIK – INTRODUKTION AF PAWEL SAMECKI

Dr Samecki har en baggrund inden for økonomi og han har haft stillingen som direktør for Polens nationalbanks internationale afdeling hvor han var ansvarlig for bankens eksterne relationer. Han har også været Polens guvernørsuppleant i Verdensbanken, medlem af Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (under-ØKOFIN) og medlem af Den Europæiske Centralbanks udvalg for internationale relationer.

Med hans egne ord ...

“Europæisk regionalpolitik fremmer en balanceret udvikling af unionen og ønsker at reducere socio-økonomiske forskelle mellem sine regioner.”

Med et stærkt fokus på mindre udviklede områder, investerer politikken i hele EU for at forbedre Det Indre Markeds funktion

og sætter vore borgere i stand til at nyde de fulde fordele af den økonomiske integration. Politikken investerer i moderniseringen af infrastruktur, støtte til små- og mellemstore virksomheder og den ”grønne økonomi”, med henblik på at forbedre Europas globale konkurrenceevne.

Regionalpolitik hjælper regionerne med at vokse og at skabe jobs ved at maksimere deres styrker og potentiale. Denne politik er også et nøgleinstrument i støtten til den virkelige økonomi i den nuværende krisetid.

Jeg ser, som kommissæren der er ansvarlig for regionalpolitik, to hovedopgaver foran mig. For det første, at fortsætte med at forenkle politikken og at accelerere den lokale implementering, så regionerne kan høste langsigtede, vedvarende fordele. For det andet, forberedelsen af et referencedokument for politikens fremtid, der bygger videre på den debat som blev igangsat af min forgænger, Kommissær Danuta Hübner. Jeg tror virkelig at denne politik har behov for fortsat at udvikle sig, for at sikre at EU's regioner er i stand til at klare de udfordringer vi står over for i dag, og i de kommende år.”

Ex post evaluering

De første resultater af ex post evalueringen af Den Europæiske Samhørighedspolitik 2000-2006 programmer er tilgængelig. GD Regio lancerede evalueringen af EFRU i 2007, med 12 sammenhængende arbejdsplaner på forskellige af politikens aspekter. Dette vil kulminere i en sammenfatning der vil blive offentliggjort tidligt i 2010. En evaluering af Samhørighedsfonden vil snart blive lanceret, med resultater i 2011.

Målet med evalueringerne er at dokumentere politikens effekter og at forstå hvad der virker, hvad der ikke gør og hvorfor. Dokumentationen bliver debatteret af Kommissionen, medlemsstaterne, regioner og andre interessenter så politikken kan blive forbedret i fremtiden.

I juni 2009 inviterede GD REGIO tre arbejdsplaners evaluatore til at præsentere deres resultater for implementeringssystemer, EFRU's effekt på køn og demografi og store projekters effektivitet. Høringen involverede repræsentanter fra medlemsstaterne af akademikere. Dette er starten på debatten som vil fortsætte på Open Days (om miljø, transport og URBAN-programmer) og andre arrangementer senere på året.

Regi Parlamentsudvalg

De nye medlemmer af Regi Parlamentsudvalg er nu blevet meddelt. Udvalgets formand er Danuta Hübner, tidligere Kommissær for Regionalpolitik. Næstformænd er: Georgios Stavrakakis, Markus Pieper, Feliz Hyusmenova og Michail Tremopoulos.

Udvalget er ansvarlig for både regional- og samhørighedspolitik, især:

- Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Samhørighedsfonden og andre af unionens regionalpolitiske instrumenter
- Vurdere effekten af unionens politikker på økonomisk og social samhørighed
- Koordinere unionens strukturinstrumenter
- Regionerne i den yderste periferi og øerne samt grænseoverskridende og interregionalt samarbejde
- Relationer med Regionsudvalget, interregionale samarbejdsorganisationer samt lokale og regionale myndigheder.

Vores løbende opdatering fra... I hvert nummer sætter Panorama sig for at finde ud af, hvordan to projekter tager sig ud set i de menneskers optik, der forvalter dem. Vi ser på de succeser og fiaskoer, der har været i forbindelse med forvaltningen af EFRU-finansierede projekter: og vi identificerer problemerne og formidler løsninger.

PROJEKT

1

ET KIG IND I POPAKADEMIE

Mannheim, der ikke blot er hjemsted til den 2 000 m² store Musikpark men også til det eneste tyske universitet der tilbyder BA-kurser i moderne musik – Popakademie, Universitetet for populærmusik og Music Management. I dette nummer besøger Panorama Popakademie, et søsterprojekt til Musikpark, vores sædvanlige destination.

Fakta og tal

EFRU-bidrag: € 2,6 millioner

National medfinansiering: € 776 000

Mannheim – en by der genopfandt sig selv

Over for problemet med at gennemføre overgangen fra industiby til en by baseret på en moderne, livsdygtig økonomi, var Mannheim forudseende nok til at favne musikindustrien og er nu hjemsted både til Musikpark og Popakademie. Forandringen fra fremstilling til musik var en plan der var udtænkt af kulturborgmesteren, Dr. Kurz, nu byens borgmester.

Byen indbyder selv til skiftet i vægtforskydningen, som Udo Dahmen, Popakadies rektor forklarer, "Mannheim har altid været yndet af musikere og nogle af Tysklands største kunstnere bor her." De civile myndigheder anderkender vigtigheden af talent, tolerance og teknik. Byen har talentet, tolerancen er tydelig i den måde den har absorberet den største tyrkiske invandrerbefolkning i Tyskland uden for Berlin og er hjemsted til 160 forskellige nationaliteter. Så nu fostrer de teknik, og det er her at Popakademie og det sammenhængende projekt Musikpark kommer ind.

Hård konkurrence om Popakademie kurser

Med omkring 700 håbefulde der jagter 200 pladser, åbner Popakademie kun sine døre for de bedste, "vi leder efter de mest talentfulde, specielle personer," forklarer Dahmen. Popindustrien er usædvanlig og universitetet vælger dem som det føler har den indsigt, der sætter dem i stand til at håndtere det.

Et kig på hvad det er der tilbydes forklarer universitetets popularitet, det kører to kurser: Music Management-kurser er vejen for koncert og mærkeledere og omfatter markedsføring og artistudviklere. Tysklands største pladeselskab, Universal, har flyttet sit uddannelsesprogram fra Berlin til Mannheim, og afdelingen arbejder også sammen med MTV, Sony og AOL. For de, der er mere interesserede i at være på scenen, tilbydes der også et kursus i popmusikdesign. Dette kursus vil støtte artister i deres kreative udvikling men giver dem også et solidt grundlag i

forretning – ingen af Popakadies uddannede er sandsynlige ofre for skrupelløse managere. Til sidst, i tidens ånd, er der også et kursus i digital innovationsledelse der giver studenter et grundlag inden for den digitale industri, problemstillinger inden for intellektuel ejendomsret og internet markedsføring. Dette kursus er en del af management-afdelingen.

"Det faktum, at vi er et universitet i vor egen ret, betyder at vi kan være fleksible og holde trit med den industri vi forbereder vore studenter til," forklarer Dahmen.

Og de tre år betaler sig, to studenter er på turne med den britiske sanger Sarah Brightman, en anden har et mix i USA's top 40 og 90 % fra det første års færdiguddannede fra management-linjen er i fast job. Det er sværere at bedømme situationen for musikerne men det ser ud til at 85 % er beskæftiget i den industri de har valgt.

Drift af Popakademie

Universitetet har vist sig at være så populært at de også vil udvide deres første bygning med yderligere to etager for at huse efteruddannelseskurser. "Det er tydeligt at vi er nødt til at gå den vej," forklarer han.

Dahmen siger helt tydeligt at uden bistanden fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) ville Akademiet ikke være blevet etableret. Finansiering af universitetets hovedbygning beløb sig til € 1,7 millioner og de nyder nu godt af en anden bygning, der netop har modtaget lige under € 1 million fra EFRU. Der er i alt 2 500 m² og huser øverum og studier der anvender den seneste teknologi. "En privat investor ville ikke investere i den grad og dog skal et universitet investere i forskning. Udstyrets og faciliteternes kvalitet er livsvigtig," forklarer Dahmen.

Akademie er et privat/offentligt partnerskab med 75 % ejet af byen og staten og resten delt mellem en pulje af virksomheder. Blandt sponsorerne er BASF. "Vi har tætte forbindelser til dem. De har 32 000 ansatte og har altid følt nødvendigheden af at investere i deres ansatte. Dette tager ofte form af kulturaktiviteter herunder koncerter," forklarer Dahmen.

Selvom han er sikker på at støtten er afgørende for initiativets succes, er Dahmen lige så sikker på at proceduren for ansøgning om europæiske finansiering kunne gøres enklere. "Jeg er nødt til at ansætte medarbejdere blot til at følge papirgangen," siger han. Og mens papirjagten kan blive omfangsrig kan det være en opgave blot at få projektet til at passe til rammerne for hvad EU vil finansiere. "Nogle gange kan vi ikke blot lade projektet tale for sig selv. Måske fordi dette er en usædvanlig opsætning, finder jeg ofte at jeg må omforme det vi gør ind i et allerede bestående sæt af kriterier."

En avanceret bygning er nu godkendt

Bekræftelsen i begyndelsen af juli betyder at arbejdet vil starte senere på året med opførelsen af en avanceret bygning der skal huse CNH. Der vil blive investeret € 34 millioner i Livsforskningsinstituttet, af hvilke € 14,8 kom fra Den Europæiske Fond for Regionaludviklings konvergensmidler. Panoramas normale kontakt Dr. Tim Claypole, medlem af forretningsudvalget, har travlt med at knuse tal. "Det er fantastisk at blive i stand til at komme i gang og føle at denne næste fase er sikret," forklarer han. "Nu er vi nødt til at blive sikre på specifikationer og hvordan vi bedst fordeler budgettet."

Mens bygningen forblev fristende kun på papiret, spurgtes der ikke om de nøjagtige antal ventilationskanaler og hvordan gulvpladsen skulle fordeles i forhold til kvadratmetrene. Men i og med at bygningen er ved at blive omformet fra arkitekternes koncept til entreprenørernes virkelighed, bilver pludselig hver kanal betydningsfuld og præcise rumstørrelser bliver afgørende. "Jeg kender til tilfælde hvor store fabriksanlæg er blevet bygget lige netop for små til at tage det udstyr de var blevet bygget til," siger Claypole.

Nu hvor de har en tydeligere ide om hvad de har behov for, ændres specifikationerne lidt – større rene rum og ekstra ventilation kan presse prisen op og Claypole jonglerer med resultaterne fra de indhøstede tilbud. "Nogle kan være så meget som 30 % mindre end det højeste bud, men du er nødt til at være opmærksom på eventuelt skjulte omkostninger. Så noget der på papiret kan se ud til at være billigere kan være dyrere i det lange løb."

Det vil blive krævende to år, som ved afslutningen vil huse et livsforskningscenter som universitetet vil hævde ikke finder sin lige noget andet sted i Europa.

Gammelt budget, nye bevillinger – revision af fordelingen

Når du har øremærket finansieringen og det så tager to år før den ankommer kan du være sikker på en ting, dine tal vil være forældede og du er nødt til at genberegne dit budget. "Det er et spørgsmål om at matche udstyr med det der kan leveres," forklarer han. Som ansvarlig for at assistere et specifikt antal virksomheder og skabelsen af visse produkter, koncentrerer Claypole sig om at få det vigtigste udstyr til at nå disse mål.

En meget behagelig overraskelse var det faktum at noget af det nødvendige udstyr kunne findes på Ebay. "Da det er en auktionskonkurrence opfylder vi EU reglerne og resultatet er godt maskineri til gode priser." Selv hvis reparationsomkostninger indregnes vil udstyret stadig være billigere end at købe noget nyt. "I det nuværende økonomiske klima, går specialiserede silikonestøberier konkurs eller går over til andre processer så

Ved at bringe den akademiske verden, den private sektor og det nationale sundhedssystem sammen arbejder CNH på at anvende nanoteknologien til at opdage sygdomme og identificere passende behandling.

Fakta og tal

Der vil blive investeret lige over € 21 millioner i Centret for NanoHealth under konvergensmålet. Finansieringen begyndte i 2009 og løber over 5 år.

overraskende ting dukker op," forklarer Claypole. I en tid hvor han har travlt med at få handsken til at passe til budgettet er denne uventede kilde til materialer en fryd.

Mens finansieringen måske er blevet sikret, er søgningen efter de rette folk til at ansætte på holdet aldrig let. Når det handler om at finde mennesker inden for trykning af plast til elektronik, kan behovet for specialister være en udfordring. Projektet har headhuntet nogle få af sine medlemmer men der søges stadig efter andre, med tiltag i staterne og andre steder. Som Claypole udtrykker det, "vi er nødt til at opsnuse de personer vi har brug for".

En jobbeskrivelse – at overføre koncepter til virkelighed

De som bliver rekrutteret vil spille en vigtig rolle i udviklingen af banebrydende teknologi i Europa. Hvor universiteterne udvikler koncepterne, er det Centret for NanoHealth der fungerer som omdrejningspunktet mellem teori og masseproduktion. Det er centrets opgave at tage en teoretisk udviklet ide og omdanne den til et produkt. Virksomheder kan så føre konceptet, der er blevet bevist på centret, ind i masseproduktion.

Claypole's team kigger også på lavenergioplysning i samarbejde med Holst instituttet i Eindhoven. Etableret under EU's syvende rammeprogram for forskning, involverer det arbejde med Philips om at trykke polymer-baseret elektronik som et alternativ til silikone. "En af de virkelig interessante udviklinger vil være potentialet for at integrere polymer elektronik ind i det medicinske område," forklarer han.

For Claypole er det udnyttelsen af avanceret teknologisk teori gennem vidensdeling mellem forskningsinstitutioner der gør det værd at bruge tiden på arbejdet med entreprenørerne.

"At udvikle noget ved at samle ekspertise og derefter få teknologien ud af laboratorierne og ind i virksomheder, som derefter kan vises hvordan de selv kan producere tingene, er alt hvad det handler om," forklarer han.

KOMMUNIKATION – GODT FOR PLANETEN

Kommunikation – godt for planeten

Klimadagsordenen er blevet indkorporeret i ethvert aspekt af EU's regionalpolitik og er en central del af hvordan programmer opererer og interagerer med hinanden. Forskellige netværk og programmer dækker forskellige aspekter af regionalpolitikken, og hjælper mennesker med at dele deres viden og skabe en fælles forbindelse mellem forskellige investeringstyper. I dette nummer af Panorama vil vi kigge på ESPON, URBACT og INTERREG.

ESPON (Det europæiske observationsnet for fysisk planlægning)

ESPON har tre centrale aspekter i sit arbejde med klimaændringer. Det følger klimaændringernes effekt på forskellige landskabstyper rundt om i EU, sikrer at klimaændringer er en del af den politiske beslutningstagen og støtter vedvarende energiprojekter.

“Klimaændringer er en integreret del af ESPON 2010 programmer, da det er en global trend der påvirker territorial udvikling ud over Europa,” siger Peter Mehlbye, Direktør for ESPONs Koordineringsenhed. “Vores klimaændringsprojekt vil nøje se på klimaets effekt på regional konkurrenceevne og samhørighed ud over forskellige slags territorier samt for Europa som helhed.”

Den fremtidige orientering for byer (FOCI)

EFRU-bevilling: € 748 000

Totalt budget: € 999 000

Varighed: September 2008 – September 2010

I denne undersøgelse ser ESPON på hvordan store byer og byområder udvikler sig og den effekt det har på miljøet. Store byområder er et fokuspunkt for økonomisk vækst og er vitale for opfyldelsen af mange af Lissabonstrategiens mål for beskæftigelse og forbedringer i levestandarden. Samtidig ses de på med bekymring af de der implementerer politikker, der hænger sammen med bæredygtighed, såsom Leipzigchartret om bæredygtige byer

FOCI-undersøgelsen vil se på miljøpåvirkningen fra udvikling af den

RegEnergy

Tal og fakta:

- EFRU-bidrag: € 831 000
- Totalt budget: € 1,2 millioner

Løber fra april 2005 – september 2007

Se på dit fyr – stof til eftertanke om hvordan europæiske opvarmningssystemer må komme videre. Vi ser i dag en stigende efterspørgsel efter opvarmning og afkøling, der afspejler klimafaktorer og store forventninger til levestandarden. Men denne efterspørgsel driver også omkostningerne i vejret og tester vore hovedforsyningers legitimering.

RegEnergy, en RegioStars finalist i 2009, hjælper alle i opvarmningssektoren med at drage nytte af innovative ideer og ny teknologi rundt om i EU. Det er et informationsnetværk, der bringer 18 partnere i 11 lande sammen, for at fremme sikre forsyninger af vedvarende energikilder, og på samme tid indskrænke regionale forskelle inden for energiforsyninger og anvendelse.

Projektets vigtigste mål var:

- Etablering af et netværk af regioner der er innovatorer inden for opvarmning og nedkøling
- Spredning af god praksis politikker og information om tilgængelig finansiering samt støtte kopiering af projektet på andre områder
- Identificeringen af innovative, kommunale test-cases og modelpolitikker der vil en bæredygtig strukturforandring af opvarmningssektoren.

De personer, de prøvede at nå, omfattede kommunale og regionale politikudviklere og planlæggere, regionale og kommunale energiværker og firmaer, regionale udviklingsmyndigheder og agenturer samt de, der kunne fremme muligheden for kopiering andre steder, såsom kommunale og regionale foreninger.

En bemærkelsesværdig succes var udviklingen af et internetværktøj for kommunale og regionale beslutningstagere, reg-energy.org, der kunne hjælpe dem med at søge for eksempler på god praksis inden for politik og finansiering, og at udvikle gode måder til at gøre vedvarende opvarmnings- og nedkølingsprojekter til virkelighed i deres regioner eller samfund.

indre by, men også afgørende på byområdernes udkant og de udfordringer det medfører. Erfaringen fra fortidens byspredning vil blive kombineret med nye koncepter for bæredygtighed for at fremme en byudvikling der er positiv for økonomien og miljøet.

ReRISK

EFRU-bevilling: € 524 000

Totalt budget: € 700 000

Varighed: Juli 2008 – Juli 2010

Denne toårige undersøgelse fokuserer på mulighederne for at udvikle flere vedvarende energikilder. Det skal ses på baggrund af stigende energipriser og mulig energimangel, og bruger de bæredygtighedsmål som EU ministrene blev enige om i den territoriale dagsorden 2007. Den vil levere god, afbalanceret dokumentation for stigende brændstofprisers regionale effekt og hvordan dette videre påvirker de europæiske regioners langsigtede konkurrenceevne og samhørighed.

URBACT

Inden for byudvikling sikrer URBACT at ansvarlige partnere har mulighed for at kommunikere og udveksle information, når de bruger innovative ideer i deres egne specialiserede projekter.

Arbejdet er i sig selv fuldstændig i de byers hænder, der modtager EU støtte, og prioriteterne sættes af lokalsamfund og lokale virksomheder. URBACT kommer ind højere oppe i den politiske kæde, med støtte til 28 netværk der skaber kommunikationsmuligheder mellem 181 byer og 5 000 deltagere i hele EU, samt Norge og Schweiz. Hvert netværk dækker økonomiske, sociale og miljømæssige temaer og ledes af en ansvarlig partnerorganisation og ansvarlig ekspert.

INTERREG IVC

EFRU budget: € 321 millioner

INTERREG programmerne fortsætter med at gå forrest i samarbejdet mellem regioner og medlemsstater, som en del af EU's forpligtelse til at opnå større værdi for skatteborgere. Dette særlige program fokuserer på innovation og miljø for 2007-2013 og hænger tæt sammen med fokuset på EU-niveau på bæredygtig vækst, innovation og beskæftigelse, kendt som den fornyede Lissabonstrategi. Noget af gevinsten kommer via en gensidig vidensudveksling, mens mindre erfarne regioner i andre tilfælde kan blive matchet med mere avancerede. Dette samarbejde skubber først og fremmest bedste praksis ind i forvaltningen af almindelige udviklingsprogrammer. "Da effekten af klimaændringer ikke respekterer grænser, er det klart, at interregionalt samarbejde kan tilføre yderligere værdi,"

siger Michel Lamblin, INTERREG IVC programdirektør. "Regioner kan dele erfaringer, tage bestik af hvad der allerede er på plads andre steder, og sammensætte det mest hensigtsmæssige svar til deres region. For den involverede region, er det en oplagt måde at spare tid og penge på."

To brede temaer karakteriserer INTERREG IVC projekter; først de der hænger sammen med innovation og vidensøkonomi og derefter projekter der berørte miljø og risikoforebyggelse. I denne anden kategori er mange banebrydende emner blevet overvejet herunder de seneste, skovforvaltning og vedvarende energikilder.

FUTUREforest

Skove spiller en vital rolle i at opretholde miljøbalance og kan også blive vejen til mange forbedringer. FUTUREforest-projektet bringer skovforvaltningsmyndigheder i otte regioner sammen for at dele information og skabe indtægt fra skovbrugsprodukter. Deres samarbejde vil forøge niveauet for god praksis imellem dem og vil give strategisk vejledning til fremtidige politikbeslutninger. I alt er € 1,9 millioner (EFRU € 1,5 millioner) til rådighed for dette projekt i løbet af tre år.

RegioClima

Klimaændringer sker uanset om vi kan lide det eller ej og RegioClima-projektet får noget godt ud af modgang ved at finde måder for tilpasning til ændringerne. Lige under € 2 millioner (EFRU € 1,6 millioner) er blevet bevilliget til otte partnere i dette projekt, mens de identificerer hvordan man bedst kan klare klimaændringer og hvordan man bygger nye tilgange ind i deres regionale udviklingsprogrammer.

FORRIGE NUMMER

Den forrige udgave af Panorama dækkede EU's strategi for Østersøregionen. Med 8 000 km kystlinje delt af otte EU-medlemsstater, fortsætter Østersøens miljøforhold med at blive værre. Kommissionen vedtog i juni 2009 en EU-strategi for Østersøregionen, der søger at gøre denne unikke del af Europa miljømæssig bæredygtig, velstående, tilgængelig og attraktiv og tryk og sikker. Strategien er også et første vigtigt skridt henimod regional implementering af den integrerede maritime politik. Selv om strategien ikke selv har sin egen finansiering, vil mere end € 44 milliarder blive bevilliget til Østersøen under EU's regionalpolitik og anden EU-finansiering mellem 2007 og 2013. Nye projekter vil koordinere en masse involverede menneskers og organisationers arbejde udover hele området. Idet de berører mange af aspekterne af regionenes liv i dagligdagen, vil projekter, for eksempel, bidrage til at reducere det høje forureningsniveau i havet, forbedre transportsystemer og energinetværk og forstærke forebyggelsen af store katastrofer til søs eller på land. EU's strategi for Østersøregionen er blevet sendt til Parlamentet og Rådet til debat og aftale.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

NÆSTE NUMMER

Den næste udgave af Panorama vil handle om at kommunikere EU's regionalpolitik: Politikens øgede gennemsigtighed og synlighed har været et centralt element i reformen af samhørighedspolitikken 2007-2013.

I vores næste udgave af Panorama vil vi vise innovative og succesfulde eksempler på kommunikationsaktiviteter udover EU's 271 regioner. Hvordan man kan kommunikere succesfuldt med et lille budget, få det meste ud af de nyeste medier, hvad kommunikationskravene er og grunden til at effektiv kommunikation er så vigtig for regionalpolitikken vil alt sammen blive udforsket. To regionale journalister vil fortælle hvilken slags information, de behøver for at kunne fortælle din historie og en programkommunikationsmedarbejder med et stramt budget vil dele ideer om, hvordan man kan tiltrække medieopmærksomhed.

Skriv til regio-panorama@ec.europa.eu og fortæl os om din mest succesfulde kommunikationsaktion, lad os alternativt blot vide hvilke regionalpolitiske elementer der kræver din opmærksomhed for tiden.

DATOER	ARRANGEMENT	STED
1. oktober 2009	Konference 'Hvordan støtter samhørighedspolitik udvikling i landdistrikter?' http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm	Bruxelles (BE)
5. – 8. oktober 2009	Open Days – Regionernes og byernes europæiske uge: Globale udfordringer, europæiske svar http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Bruxelles (BE)
15. oktober 2009	Det svenske formandskabs konference om miljø, klimaændringer og sikkerhed – klare udfordringerne http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/10/15/conference_on_environment_climate_change_and_security	Stockholm (SE)
15. oktober 2009	Workshop 'Samhørighedspolitik, innovation og Østersøstrategi på lokalt niveau' http://www.in.ee/	Tallinn (EE)
15. –16. oktober 2009	International konference 'Økologisk netværk i alperne – et svar på klimaændringer der vil bevare biodiversitet?' http://www.alparc.org/event-calendar/events-of-alparc	Berchtesgaden (DE)
27. – 29. oktober 2009	Internationalt Symposium 'Strategier for tilpasning til klimaændringer i Europas regioner' http://www.regional-climate.eu/	Düsseldorf (DE)
30. oktober 2009	Workshop 'Vækst og konkurrenceevne via vedvarende energikilder' http://www.pohjois-savo.fi/	Kuopio (FI)
30. november – 1. december 2009	Konference 'Nye metoder til at evaluere samhørighedspolitik: Fremme ansvarlighed og læring' http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Warszawa (PL)
7. –18. december 2009	FN's Klimakonference (COP15) http://en.cop15.dk/ http://unfccc.int/	København (DK)
10. – 12. december 2009	Det svenske Formandskabs konference om samhørighedspolitik og territorial udvikling http://www.se2009.eu/kiruna10december	Kiruna (SE)
21. –22. maj 2010	Den årlige Regioner for økonomisk forandring-konference og RegioStars prisoverrækkelse 2010 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm	Bruxelles (BE)

Find informationer om vigtige regionalpolitiske begivenheder på
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

BLIV HØRT

Panorama byder dine kommentarer og spørgsmål velkommen. Næste nummers emne bliver om at kommunikere regionalpolitik.

Vi vil gerne høre fra dig. Fortæl os om dine kommunikationserfaringer, effektive kommunikationsredskaber eller måske mindre heldige erfaringer eller besværligheder du stødte på i bestræbelserne på at synliggøre medfinansierede projekter. Vi vil vælge nogle af jeres kommentarer og præsentere dem for nogle eksperter i dette emne i vores nye problemløsningssektion. Alternativt kan du lade os vide hvilke aspekter inden for regionalpolitik der tiltrækker din opmærksomhed for tiden. Så hvis du har noget at fortælle, fortæl det. Kontakt os med spørgsmål eller udtryk dine synspunkter på dette eller hint regionalpolitiske emne ved at kontakte:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-031-DA-C

ISSN 1725-812X

© De Europæiske Fællesskaber, 2009
Kopiering er tilladt med angivelse af kilde.

Trykt i Belgien

DEN EUROPÆISKE UNIONS PUBLIKATIONSKONTOR
L-2985 Luxembourg

Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Regionalpolitik
Kontor B.1 - Kommunikation, information og forbindelser med tredjelande
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Bruxelles
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Publikationskontoret